

T.C
BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE EĞİTİMİ VE ÖĞRETİMİ ANABİLİM DALI
TÜRKÇE EĞİTİMİ TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

YABANCILARA TÜRKÇE ÖĞRETİMİ DERS KİTAPLARINDAKİ
METİN ALTI SORULARININ BLOOM TAKSONOMİSİ' NDEKİ
BİLİŞSEL DÜZEYLER AÇISINDAN İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HAZIRLAYAN
Müzeyyen Rengin OKTAY

DANIŞMAN
Yrd. Doç. Dr. Tülay KUZU

ANKARA- 2015

KABUL VE ONAY

.....tarafından
hazırlanan.....
.....adlı bu çalışma jürimizce Yüksek Lisans Tezi
olarak kabul edilmiştir.

Kabul (sınav) Tarihi:...../...../.....

(Jüri Üyesinin Unvanı, Adı-Soyadı ve Kurumu):

İmzası

Jüri Üyesi :.....

Jüri Üyesi :.....

Jüri Üyesi :.....

Onay

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

...../...../20....

Prof. Dr. Osman ALTINTAŞ
Enstitü Müdürü

Tüm hayatım boyunca benden desteğini esirgemeyen
kıymetli annem ***Selma Yüksel***'e...

ÖZET

Bu çalışmada yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılan Yeni HİTİT Yabancılar İçin Türkçe 1, 2 ve 3 Kitaplarında yer alan metin altı sorularının, Bloom Taksonomisi' nin alt bilişsel düzeyleri ile üst bilişsel düzeylerine göre dağılımları hakkında bir değerlendirme yapılması amaçlanmıştır. Bu çerçevede Yeni HİTİT Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı 1, 2, 3 ile Çalışma Kitabı 1, 2, 3 içerisinde yer alan metinler ve bu metinlere bağlı olarak oluşturulan sorular, söz konusu bilişsel düzeylere göre sınıflandırılmıştır. Araştırmada nitel araştırma yöntemi olan doküman incelemesi kullanılmıştır. Elde edilen bulgularda Yeni HİTİT Ders ve Çalışma Kitaplarında yer alan metin altı soruların büyük çoğunluğunun bilgi basamağında yer aldığı; yaratıcılık basamağında ise oldukça az sayıda soruya yer verildiği görülmüştür. Çalışmanın Türkçenin yabancılara öğretiminde kullanılan kitaplarda yer alan soruların alt bilişsel düzeylere ve üst bilişsel düzeylere göre düzenlenmesi açısından alana katkıda bulunabileceği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Dil öğretimi, Yabancılara Türkçe Öğretimi, metin altı sorusu, bilişsel öğrenme düzeyleri, Bloom Taksonomisi.

ABSTRACT

In this thesis, it is intended for an assessment about teaching Turkish for foreigners which included in “New Hitit Turkish for Foreigners 1, 2 and 3” books with Bloom Taxonomy in the texts under the distribution according to the metacognitive level with the cognitive level of the framework. In this context, “New Hitit Turkish Textbook for Foreigners 1, 2, 3 and Workbook 1, 2, 3” questions contained in text form and depending on this text, are classified according to their cognitive level. In the study, the document analysis were used for qualitative research methods. The study is expected to contribute to the Turkish area located in terms of regulating the questions correctly according to their level of cognitive learning in textbooks used in teaching for foreigners.

Key Words: Language education, Turkish education for foreigners, Bloom taxonomy, cognitive levels of learning, reading comprehension questions.

ÖN SÖZ

Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi, hakettiği değeri son yıllarda görmeye başlamış olsa da uzun yıllar öncesine dayanan bir alandır. Milletler arasında ortaya çıkan sosyal, ticari, sanatsal vb. ilişkiler bireyleri ana dilleri dışında farklı dilleri öğrenmeye yöneltmiştir. Türkçe de özellikle son yıllarda öğrenilmesi hedeflenen dillerden biri haline gelmiştir. İşte bu sebeple yabancılara Türkçenin nasıl daha iyi öğretilbileceği insanları her geçen gün bu konu üzerinde daha çok düşünmeye ve çalışmaya yöneltmiştir.

Yabancılara Türkçe Öğretimi alanında, Ankara Üniversitesi bünyesinde 1984 yılında kurulan TÖMER tarafından birçok çalışma gerçekleştirilmiştir. Bugün yabancılara Türkçe öğretimi alanında en kolay ulaşılabilen ders kitapları da yine TÖMER' in hazırladığı Yeni HİTİT Yabancılar İçin Türkçe Seti'dir.

Bu çalışmada, Yabancılara Türkçe Öğretimi alanında önemli bir yere sahip olan bu kaynak kitaplarda yer alan metin altı sorularının Bloom Taksonomisi' nin bilişsel öğrenme düzeylerine göre dağılımı üzerinde durulmuştur. Çalışmada ele alınan konu, Yeni HİTİT Yabancılar İçin Türkçe Seti'nde yer alan metin altı sorularının alt bilişsel düzeyler ile üst bilişsel düzeylere göre dağılımının ne şekilde olduğudur.

Çalışmanın birinci bölümünde, araştırmanın konusuna açıklık getirmek amacıyla problem tümcesi ile alt problemler, araştırmanın amacı ve önemi, araştırmanın yöntemi, sınırlılıkları gibi konular üzerinde durularak araştırma ile ilgili kilit noktalar belirtilmiştir. İkinci bölümde ise çalışmanın kavramsal çerçevesini oluşturan dil, ana dili, Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi ve Bloom Taksonomisi gibi anahtar konular hakkında bilgilere yer verilmiştir. Çalışmanın son bölümünde ise kaynak kitaplarda yer alan metin altı soruları incelenerek bu soruların bilişsel düzeylere göre dağılımları tablolar şeklinde sunulmuş ve bulgular ışığında değerlendirmede bulunulmuştur.

Çalışma süresince sonsuz bilgi ve tecrübeleriyle beni yönlendiren, kıymetli vaktini ve desteğini esirgemeyen, her daim anlayış gösteren çok değerli danışmanım Yrd. Doç. Dr. Tülay KUZU' ya teşekkürlerimi sunmayı bir borç bilirim.

M. Rengin OKTAY

İÇİNDEKİLER

ÖZET	I
ABSTRACT	II
ÖN SÖZ	III
İÇİNDEKİLER	V
TABLolar LİSTESİ	VII
ŞEKİLLER LİSTESİ	IX
GİRİŞ	1
BÖLÜM I	3
1. Problem Tümcəsi	3
2. Araştırmanın Amacı ve Önemi	3
3. Araştırmanın Kapsamı ve Sınırlılıkları	4
4. Çalışmanın Yöntemi	4
4.1 İşlem Basamakları	5
5. Veri Toplama Teknikleri	8
BÖLÜM II	9
KAVRAMSAL ÇERÇEVE	9
1. Dil ve Dil Öğretimi	9
1.1 Ana Dil Öğretimi	12
1.2 Yabancı Dil Öğretimi	15
1.3 Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretilmi	17
1.4 Dil Öğretiminde Metin Seçimi	21
2. Bloom Taksonomisi'ne Göre Bilişsel Öğrenme Aşamaları	24
2.1 Revize Edilmiş Bloom Taksonomisi	27
3. Dil Gelişiminde ve Metinleri Anlamada Soruların Önemi	31
3.1 Soruların Bilişsel Öğrenme Süreçleri Açısından Önemi	34
BÖLÜM III	37
BULGULAR VE YORUM	37
1. Bulgular	37
1.1 Yeni HİTİT Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı I'e Ait Bulgular	37
1.2 Yeni HİTİT Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı II'ye Ait bulgular	42

1.3 Yeni HİTİT Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı III' e Ait Bulgular	48
1.4 Yeni HİTİT Yabancılar İçin Türkçe Çalışma Kitabı I ' e Ait Bulgular	53
1.5 Yeni HİTİT Yabancılar İçin Türkçe Çalışma Kitabı II' ye Ait Bulgular	56
1.6 Yeni HİTİT Yabancılar İçin Türkçe Çalışma Kitabı III' e Ait Bulgular	58
1.7 Yeni HİTİT Yabancılar İçin Türkçe Seti'nde Yer Alan Metin Altı Soruların Bilişsel Düzeylere Toplam Dağılımı	60
2. Sonuç ve Öneriler	62
KAYNAKÇA	65
EKLER	70
EK 1	70
EK 2	71
EK 3	72
EK 4	73
EK 5	74
EK 6	75
EK 7	76
EK 8	77

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1. Yeni HİTİT Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitapları'nda Yer Alan Bilişsel Düzeylere Uygun Soru Örnekleri	5
Tablo 2. Bloom' un Bilişsel Alan Sınıflamasını Oluşturan Basamaklar.....	28
Tablo 3. Yeni Hitit Ders Kitabı I' de Yer Alan Metinler ve Metin Altı Soruların Bilişsel Düzeylere Göre Dağılımı.....	37
Tablo 4. Yeni Hitit Ders Kitabı I' de Yer Alan Metin Altı Soruların Bilişsel Düzeyler Açısından Temalara Göre Yüzdelik Dağılımı.....	41
Tablo 5. Yeni Hitit Ders Kitabı II' de Yer Alan Metinler ve Metin Altı Soruların Bilişsel Düzeylere Göre Dağılımı.....	42
Tablo 6. Yeni Hitit Ders Kitabı II' de Yer Alan Metin Altı Soruların Bilişsel Düzeyler Açısından Temalara Göre Yüzdelik Dağılımı.....	47
Tablo 7. Yeni Hitit Ders Kitabı III' te Yer Alan Metinler ve Metin Altı Soruların Bilişsel Düzeylere Göre Dağılımı.....	48
Tablo 8. Yeni Hitit Ders Kitabı III' te Yer Alan Metin Altı Soruların Bilişsel Düzeyler Açısından Temalara Göre Yüzdelik Dağılımı.....	52
Tablo 9. Yeni Hitit Çalışma Kitabı I' de Yer Alan Metinler ve Metin Altı Soruların Bilişsel Düzeylere Göre Dağılımı.....	53

Tablo 10. Yeni Hitit Çalışma Kitabı I' de Yer Alan Metin Altı Soruların Bilişsel Düzeyler Açısından Temalara Göre Yüzdelik Dağılımı.....	55
Tablo 11. Yeni Hitit Çalışma Kitabı II' de Yer Alan Metinler ve Metin Altı Soruların Bilişsel Düzeylere Göre Dağılımı.....	56
Tablo 12. Yeni Hitit Çalışma Kitabı II' de Yer Alan Metin Altı Soruların Bilişsel Düzeyler Açısından Temalara Göre Yüzdelik Dağılımı.....	57
Tablo 13. Yeni Hitit Çalışma Kitabı III' te Yer Alan Metinler ve Metin Altı Soruların Bilişsel Düzeylere Göre Dağılımı	58
Tablo 14. Yeni Hitit Çalışma Kitabı III' te Yer Alan Metin Altı Soruların Bilişsel Düzeyler Açısından Temalara Göre Yüzdelik Dağılımı.....	59
Tablo 15. Yeni HİTİT Yabancılar İçin Türkçe Seti'nde Yer Alan Metin Altı Soruların Alt Bilişsel Düzeye ve Üst Bilişsel Düzeye Göre Dağılımı.....	61

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Bloom ve Arkadaşlarının Geliştirdiği Taksonomi ve Anderson/ Krathwohl Taksonomisinin Karşılaştırması.....	27
---	----

GİRİŞ

Ülkeler arasında her geçen gün daha da artan bilimsel, siyasal, ticari, kültürel, sanatsal vb. ilişkiler çok dilliliğin ve çok kültürlülüğün giderek önem kazandığını; yabancı dil öğrenmenin kaçınılmaz ve gerekli olduğunu göstermektedir. Bireyler, kendilerine yabancı olan toplulukları daha yakından tanıyabilmek ve onlarla iletişim kurabilmek amacıyla yabancı dil öğrenmek istemektedirler. Bugün Türkiye’ nin birçok dünya ülkesiyle ilişkisinin artmaya başlaması insanlarda hem Türkiye’yi daha yakından tanıma hem de Türkçeyi öğrenme isteği uyandırmıştır. Türkçe artık çağdaş diller arasında yer alan, yurt içinde ve yurt dışında yabancılar tarafından öğrenilmeye çalışılan bir dil haline gelmiştir.

Dil, insanların düşündüklerini ve duyduklarını bildirmek için kelimelerle veya işaretlerle yaptıkları anlaşma, lisan, zebandır (TDK, 2011). “Yabancı dil ise bireyin doğduğu çevrede konuşulan ve doğal olarak edindiği ana dilinden farklı olarak, çeşitli sebeplerle bilinçli ve planlı bir şekilde sonradan öğrendiği dildir.” (Yağmur, 2013)

Eskiden beri birçok insan farklı sebeplere bağlı olarak ana dili dışındaki dilleri öğrenme ihtiyacı duymuştur. Bu ihtiyaç zaman içerisinde Yabancı Dil Öğrenimi alanının doğmasına neden olmuştur. Yabancı dil öğrenimi, kişinin ana dili dışında başka bir dil ve kültürle tanışması demektir (Güzel ve Barın, 2013).

Yabancılar Türkçe Öğretimi çok eski bir alan olsa da önemi son yıllarda daha da artmış ve bu konu üzerine birçok çalışma yapılmıştır. Yabancılar Türkçe Öğretimi alanının kültür ve yöntem boyutları üzerinde duran (Avcı, 2002); alanda yeni yöntemler ve bilişim uygulamalarına dikkat çeken (Büyükaslan, 2007); Yabancılar Türkçe Öğretiminde kullanılan okuma metinleri ve okuma kitaplarını ele alan (Şimşek, 2011); Yabancılar Türkçe Öğretimi alanında karşılaşılan sorunlar üzerinde duran ve bu sorunlara yönelik çözüm önerileri sunan (Açık,2008); Yabancılar Türkçe öğretimi metotlarını ve yeni yöntemleri inceleyen (Barın, 1994; Büyükaslan, 2007); metin altı sorularını yenilenmiş Bloom Taksonomisi’ndeki hatırlatma ve anlama bilişsel düzeyleri açısından inceleyen

(Kuzu, 2013); Yabancılar Türkçe Öğretimi Ana Bilim Dalının gerekliliğini ele alan (Uçgun, 2013) vb. çalışmalar alana katkı sağlayan önemli çalışmalardan başlıcalarıdır.

Geçmişten günümüze birçok yabancı birey çeşitli sebeplere bağlı olarak Türkçeyi öğrenmek istemiştir. Benhür, Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenmek isteyen bireyler üzerinde uyguladığı anket sonuçlarına göre onları şu şekilde gruplandırma yoluna gitmiştir:

1. Üniversite eğitimi için Türkçe öğrenenler
2. Mesleki amaçlı Türkçe öğrenenler
3. Diğerleri

Üçüncü grupta yer alanlar daha çok ev hanımları, eşleri Türk olanlar veya ülkemize turistik amaçla gelen ve bu arada dilimizi öğrenmeye çalışanlar (Güzel ve Barın, 2013: 287).

Bu çalışma ise, Yabancılar Türkçe Öğretimi alanında yaygın olarak kullanılan Yeni HİTİT Yabancılar İçin Türkçe Seti' nde yer alan metin altı sorularının Bloom Taksonomisi' nin bilişsel düzeylerine göre kurlara dağılımını incelemek amacıyla hazırlanmıştır. Çalışmada "Soruların yenilenmiş Bloom Taksonomisine göre bilişsel düzeyi nedir?" sorusuna cevap aranmış ve soruların Yenilenmiş Bloom Taksonomisi' nin bilgi düzeyinden yaratıcılık düzeyine kadar olan dağılımları kurlara göre değerlendirilerek yorumlanmaya çalışılmıştır.

BÖLÜM I

Bu bölümde problem tümcesi, araştırmanın amacı, önemi, sınırlılıkları, kapsamı üzerinde durulmuştur.

1. Problem Tümcesi

Bu araştırmada “Yabancılar Türkçe Öğretimi alanında kullanılan Yeni HİTİT Yabancılar İçin Türkçe Seti’ ndeki metin altı sorularının, Yenilenmiş Bloom Taksonomisi’ ndeki bilişsel öğrenme düzeyleri açısından kurlara göre dağılımı nedir?” sorusuna cevap aranmaktadır.

2. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu çalışmanın amacı; Yeni HİTİT Yabancılar İçin Türkçe Seti’ nde bulunan metin altı sorularının bilişsel öğrenme düzeyleri açısından özelliklerini belirlemektir. Bu amaç doğrultusunda cevap aranacak alt problem soruları ise şöyledir:

1. Metin altı sorularının taksonomideki alt bilişsel düzey basamaklarına göre dağılımı nasıldır?
2. Metin altı sorularının taksonomideki üst bilişsel düzey basamaklarına göre dağılımı nasıldır?

Çalışmanın amacına uygun olarak, metin altı soruları ve etkinlikler yenilenmiş Bloom Taksonomisi’nde bulunan en alt (bilgi) düzeyden en üst (yaratıcılık) düzeye kadar tüm düzeyler açısından incelenmiş, Yeni HİTİT Yabancılar İçin Türkçe Seti’ nde yer alan tüm metin altı sorularının ve etkinliklerinin bu düzeylere göre dağılımı tablolar halinde sunulmuştur.

Yabancılar Türkçe öğretimi amacıyla seçilen metinler ile metinlerin doğru anlamlandırılabilmesi, özümsebilmesi ve okuma yeteneğinin gelişimi için metne ilişkin oluşturulan sorular; öğrencilerin dili daha üst düzeyde kullanabilmesi açısından son derece önemlidir. Metin altı soruları, öğrencilerin seviyelerine uygun olması gerektiği kadar metnin yapısına da uygun biçimde düzenlenmelidir. Bu çalışmada Bloom Taksonomisi temel alınarak, metin altı sorularının üst düzey düşünme ve bilinçli öğrenmeye uygunluğu üzerine bir değerlendirme yapılması amaçlanmıştır.

Yapılan alanyazın taramasında Yeni HİTİT Yabancılar İçin Türkçe Seti'nde yer alan metin altı sorularının Bloom Taksonomisi'nin bilişsel öğrenme düzeylerine göre dağılımı konusunda çalışılmış bir teze rastlanmamıştır. Bu açıdan çalışmanın, Türkçenin yabancılar öğretiminde kullanılan ders kitaplarında bulunan soruların, bilişsel öğrenme düzeylerinin dikkate alınarak düzenlenmesi açısından alana katkıda bulunabileceği ve alanda bir boşluğu doldurabileceği öngörülmüştür.

3. Araştırmanın Kapsamı ve Sınırlılıkları

Yabancılar Türkçe öğretiminde anlama ve anlatma becerisini geliştirmede kullanılan metin altı soruları tezin kapsamını oluşturmaktadır.

Çalışmaya veri sağlayacak kitaplar, yabancılar Türkçe öğretmek amacıyla hazırlanan ilk set olması sebebiyle Ankara Üniversitesi Türkçe Öğretim Merkezi'nde (TÖMER) kullanılan Yeni HİTİT Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı 1, 2, 3 ve Çalışma Kitapları 1, 2, 3 içerisinde yer alan metin altı sorularının incelenmesi ile sınırlı tutulmuştur.

4. Çalışmanın Yöntemi

Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden biri olan doküman incelemesi kullanılmıştır.

4.1 İşlem Basamakları

Çalışmaya başlamadan önce ilk olarak literatür taraması yapılmış ve ardından Yeni HİTİT Yabancılar İçin Türkçe Seti' nde yer alan ders kitapları ve çalışma kitapları içerisindeki metinler ve bu metinlere bağlı olarak oluşturulan metin altı soruları araştırmacı ve bir diğer alan uzmanı Fatma Kaya tarafından tek tek incelenerek Bloom Taksonomisi'nin bilişsel düzeylerine göre dağılımları tespit edilerek tablolaştırılmıştır.

Soruların incelenmesinde metinlere bağlı olarak oluşturulan, metnin anlaşılmasına yönelik metin altı soruları ele alınmıştır. Doğrudan doğruya metin ile ilgili olmamasına rağmen çıkış noktası metne dayanan sorular da incelemeye dâhil edilmiştir. Bunun dışında kalan dilbilgisi konularına yönelik sorular değerlendirmeye alınmamıştır.

Soruların bilişsel düzeylere göre sınıflandırması yapılırken kullanılan soru örnekleri tablo halinde sunulmuştur.

Tablo 1. Yeni HİTİT Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitapları' nda Yer Alan Bilişsel Düzeylere Uygun Soru Örnekleri

Bilişsel Düzeyler	Kitaplar/ Düzeyler	Soru Örnekleri
Bilgi (Alt Bilişsel Düzey)	Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı I/ A1- A2	- Selin Akman nerede yaşıyor? - Bu efsanedeki olay nerede geçiyormuş? (Bu soruların cevapları metnin yüzeyinden doğrudan alınabilmektedir.)

	Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı II/ B1	- Türkiye’ de sokak sanatı ilk olarak grafiti çizimleri ile başlamıştır. (Doğru- Yanlış) ...ambalajlar içinde aynı şeyi yapıyoruz.
	Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı III/ B2- C1	- Yer çekimsiz ortamın vücuda göre etkileri nelerdir? (Metne göre) - Hayatında korku hissetmeden yaşamış insan yoktur? (Doğru- Yanlış)
Kavrama (Alt Bilişsel Düzy)	Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı I/ A1- A2	- Özetleyelim. - Yeniden yazalım.
	Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı II/ B1	- Yazar son paragrafta demek istiyor ki... - Olayların akışına göre paragrafları sıralayınız.
	Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı III/ B2- C1	“Mesken” sözcüğünün “ev” ile ilişkilendirimesinin nedeni... - Metinde farklı tasarımların ortak olarak...
Uygulama (Alt Bilişsel Düzy)	Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı I A1- A2	Tümceleri yerleştirelim.
	Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı II/ B1	Cümleleri metne ekleyiniz.
	Yabancılar İçin	

	Türkçe Ders Kitabı III/ B2- C1	Cümleleri metne yerleştiriniz.
Analiz (Üst Bilişsel Düzyey)	Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı I/ A1- A2	- Hangisi söylemiş olabilir? - Sizce bu diyalog nerede geçiyor?
	Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı II/ B1	Hangisi söyler...?
	Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı III/ B2- C1	- Metindeki çocuğun karakter özellikleri nelerdir? - Yazarın hangilerini söylemesi beklenemez?
Değerlendirme (Üst Bilişsel Düzyey)	Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı I/ A1- A2	- Kadınlar/Erkekler bazı meslekleri yapamaz. Mesela,.../ Çünkü..... - Düşüncelerden hangisine katılıyorsunuz? Tartışalım.
	Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı II/ B1	- Batıl inançların doğuş sebepleri neler olabilir? - Bana kalırsa benim için düzenlenebilecek en iyi doğum günü...
	Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı III/ B2- C1	- Bence Yeliz haklı çünkü... - İnsanın beyin kapasitesi giderek gelişiyor. Bu gelişme bizden bir sonraki nesilde bile açıkça görülebiliyor. Sizce beynin gelişme potansiyeli ne kadardır. İnsanlar uzun yıllar sonra beyinlerini kullanarak neler yapabilir?

Yaratıcılık (Üst Bilişsel Düzy)	Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı I/ A1- A2	• Bir reklam yazalım? • Menünün tatlılar bölümünü siz hazırlayınız. • Siz de bir burç yorumu hazırlayınız.
	Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı II/ B1	• Bir senaryo yazalım. • Hayatlarımız ve Standartlar adlı metni sürdürünüz.
	Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı III/ B2- C1	• Metni sürdürelim.

5. Veri Toplama Teknikleri

Öncelikle Yabancılar Türkçe Öğretimi ile ilgili yazılmış kitaplar, tezler, makaleler, bildiriler temin edilerek ön bilgilendirme sağlanmış, daha sonra Ankara Üniversitesi TÖMER' in Yeni HİTİT Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı 1, 2, 3 ile Çalışma Kitabı 1, 2, 3' te bulunan metin altı soruları incelenmiştir.

BÖLÜM II

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

1. Dil ve Dil Öğretimi

Muharrem Ergin'e (1994) göre, "İnsanlar arasında anlaşmayı sağlayan tabii bir vasıta, kendisine mahsus kanunları olan ve ancak bu kanunlar çerçevesinde gelişen canlı bir varlık, temeli bilinmeyen zamanlarda atılmış bir gizli anlaşmalar sistemi, seslerden örülmüş içtimai bir müessesedir."

Banguoğlu'na (1998: 10) göre, "Dil, insanların meramlarını anlatmak için kullandıkları sesli işaret sistemidir."

Aksan'a (1977: 55) göre dil; İnsanların duygularını, düşüncelerini ve isteklerini ses ve anlam bakımından ortak olan öğeler ve kurallar aracılığıyla başkalarına aktarmasını sağlayan çok yönlü, çok gelişmiş bir dizgedir.

"Kişinin beyinde oluşan ve soyut olarak nitelendirdiğimiz dil, söze ya da yazıya döküldüğünde somutlaşır ve toplum yaşamında bireyin dış dünyayla ve diğer bireylerle ilişkilerini belirleyen, yansıtan, bilim, sanat, teknik gibi bütün alanlarla ilişkileri bulunan ve onları oluşturan bir kuruma dönüşür. Kişinin ruhsal ve toplumsal kişiliğinin belirginleşmesinde ve düşüncenin gelişmesinde önemli işlevi olan dil, başkalarını etkileme, yönlendirme, yöneltme eylemlerinde kullanılırken, gerçekliğe ilişkin deneyimleri aktarmanın yanı sıra, belli amaçlarla gerçekliğe şu ya da bu görüntüyü vermek için başvuru alan yönlerin başında gelir." (Ergenç, 2000: 123)

Bu açıklamalardan yola çıkılarak dilin insan hayatında yer alan tüm değerlerin temelini oluşturduğu söylenebilir. Toplumda yaşayan bireylerin hatta toplumların birbiriyle

iletişim kurabilmelerinin aracı, insanları diğer canlılardan ayıran düşünmenin kaynağı dildir.

Dil öğretimi, dilin bireyler ve toplumlar için önemi düşünüldüğünde üzerinde durulması gereken önemli bir konudur. Dil öğretiminin doğru ve etkin bir şekilde gerçekleştirilebilmesi için öncelikle dil öğretiminin amaçlarının belirlenmesi gerekir. Dil, dört temel beceriye (okuma, yazma, dinleme, konuşma) dayandığı için dil öğretiminin amaçları da dört temel beceriye uygun olarak düşünülmelidir. Dört temel beceriye yönelik amaçları Demirel (2000: 35), řu şekilde belirtmektedir:

“Dinleme becerisine yönelik amaçlar;

1. Söylenenleri; konu, zaman, yer, ad vb. kavramları tam anlamak için dinleyebilme,
2. Konuşulanı, okunanı anlamak için dinleyebilme,
3. Arkadaşlık, iş ve diğer insan ilişkilerinde nezaketle dinleyebilme,
4. Bilgi, düşünce, haber almak için dinleyebilme,
5. Boř zamanlarında müzik dinlemeye alışma, tiyatro ve sinemadan, radyo ve televizyondan yararlanmak için kesintisiz dinleyebilme,
6. Dinledikleri arasında sıra ya da neden sonuç ilişkisi kurabilme,
7. Dinledięi konuşmanın ana düşüncesini kavrayabilme,
8. Dinlediğini değerlendirirken ön yargılardan, kişisel sevgi ve karşıtlık duygusundan sıyrılabilmek için tarafsız olabilme,
9. Dinlediğinin eksik, yanlış, abartılı, gerçek, yararlı yönlerini seçebilme,
10. Dinlediklerini çabucak deęerlendirebilme,
11. Dinlediklerine karşı hoşgörü duygusu geliştirebilmedir.

Konuşma becerisine yönelik amaçlar;

1. Düzeyine uygun sorular düzenleyebilme, sorulara karşılık verebilme,
2. Bilinen kısa bir masalı, bir öyküyü, izlenen bir olayı düzeye uygun bir filmi, öğrenilen bir yeri anlatabilme,
3. Sınıfta ya da bir topluluk önünde işitebilecek, anlaşılabilir gibi, güçlük çekmeden, sözcükleri yerli yerinde kullanarak konuşabilme,
4. Birlikte çalışabilme, işbirliği yapabilme ve yardımlaşabilme,
5. Yakın çevrede gördüklerini, bildiklerini, yaptıklarını, yaşadıklarını, dinlediklerini, edindiği bilgileri, küme ya da sınıf arkadaşlarına anlatabilme,

6. Yakın çevresi ve kendi yaşamıyla ilgili bir konu üzerinde duygu ve düşüncelerini düzeye uygun olarak belirtebilme,
7. Günlük yaşamda gerekli olan konuşma biçimlerinin ve yöntemlerini uygulayabilmelidir.

Okuma becerisine yönelik amaçlar;

1. Aşağıda belirtilen alanlarda temel okuma becerilerini geliştirmek.
 - a. Sözcükleri tanıma,
 - b. Sözcüklerin anlamlarını bulma,
 - c. Okunan materyali kavrama ve yorumlama,
 - d. Materyale ve okuma amacına uygun hızda sessiz okuma,
 - e. Sesli okuma,
 - f. Kitapları etkili kullanma,
2. Okumadan zevk almak.”

Bir dilin tam olarak öğrenilebilmesi için dört temel becerinin yanında dil bilgisi kurallarının öğretilmesine de gereken önem verilmelidir. Bu da ancak dil bilgisi öğretilmesine yönelik amaçları göz önünde bulundurarak gerçekleştirilebilir.

“Dil bilgisi öğretilmesine yönelik amaçlar;

1. Kullandığı kelimeler doğru söyleyebilme ve yazabilme,
2. Yazım kurallarını uygulayabilme ve noktalama işaretlerini kullanabilme,
3. Varlıkların tekil ve çoğul oluşunu kavrayarak, adları yerine göre tekil ve çoğul biçimlerde kullanabilme,
4. Türk adlarını, özel adları tanıyabilme, bunları adın durumlarına göre kullanabilme,
5. Varlıklarının özelliklerini, niteliklerini, sayılarını, yaptıkları işleri, eylemleri bildiren kelimeleri tanıyıp kullanabilme,
6. Sesli ve sessizlerle ilgili kuralları uygulayabilme,
7. Cümle içinde adları, sıfatları, fiilleri, zamirleri, zarfları ve tamlamaları tanıyabilme,
8. Cümle içinde yüklem, özne ve tümleçleri bulabilme; özne ve yüklem tekil- çoğul yönünden ilişkisini doğru olarak belirtebilme,
9. Fiilin temel zamanlarını, kişilerini kavrayabilme”

Dil öğrenimi denildiğinde genellikle dört temel beceriyi öğrenciye kazandırma amaçlanır ancak dil öğretiminde dil bilgisi öğretiminin arka plana atılması, öğrenilmesi amaçlanan dile tam anlamıyla hakim olunmasını engeller.

1.1 Ana Dil Öğretimi

Ana dil, bireyin içine doğduğu toplumdan öğrendiği dildir. Ana dilinin ne olduğuna dair çeşitli tanımlamalar yapılmıştır:

“İnsanın çocukken ailesinden ve soyca bağlı olduğu topluluktan öğrendiği dil.” (TDK, 2011)

İlk olarak aileden ve bireyin bağlı olduğu çevreden sonrasında ise ilişkili bulunulan çevreden öğrenilen, bireyin bilinçaltında yer edinen ve bireylerin toplumla en güçlü bağlarını oluşturan dil (Aksan,1998: 81).

“Dil, dolayısıyla ana dili herhangi birisinin geçmişinden geleceğine geçen anlamdır. Geçmişin gerçekleriyle canlı bir bağa sahip anlamın şimdi içerisinde yeniden üretilmesidir. Düzenli bir bellek, geçmişteki birinden şimdi içerisindeki birisine, bildirilen anlam olarak düşünülen dilin bir armağanıdır.” (Whitehead,1994: 46)

Ana dili tüm bu tanımlamalardan yola çıkarak; toplumu toplum yapan, bir toplumun kültürel özelliklerini koruyan ve bu kültürel özelliklerin sonraki kuşaklara aktarılmasını sağlayan, öğrenilmeye ailede başlanan ve sonrasında çevrede gelişimine devam edilen, bireyi belli bir topluma ait konuma getiren dildir şeklinde açıklanabilir.

Birey, ana diline ne derece hakimse kendi toplumsal ve kültürel özelliklerine de o derece hakim olur. Ana diline sahip çıkan toplumlar geçmişten günümüze, her daim gelişerek varolmayı başarmışlardır.

Ana dilin korunması, geliştirilmesi ve gelecek kuşaklara özünü kaybetmeden aktarılması toplumların varlığını devam ettirebilmesi açısından son derece önemlidir. Bu noktada her toplumun ana dil öğretimine gereken önemi göstermesi gerekir. Ana dil öğrenimine ilk olarak ailede başlandığı düşünülerek, ana dil öğretimi ile ilgili yalnızca ilgili kurumları değil; topluma dâhil olan her bireyin ana dilinin önemi konusunda bilinçlendirilmesi gerekmektedir. Toplumu oluşturan fertler, ana dili bilincine sahip olduğu sürece ana dili öğretimi de hak ettiği değeri görecektir ve bunun sonucunda ana dilinin tüm imkânlarını kullanabilen ve ana diline bağlı, onu koruyabilen nesiller yetişecektir.

Çocuğun ana dili kazanımındaki temel etken, yakın çevresindeki uyarıcıların yaptığı sürekli tekrarlar ve bu tekrarların yanındaki insanlar tarafından pekiştirilmesidir. Okul öncesi dönemde de aynı ilkenin geçerli olduğu söylenilebilir. Ana dili edinimi, aile ortamından başlayarak, toplumsal çevreye doğru genişleyen bir kültür ortamında bireyin doğumundan itibaren kendiliğinden işleyen ve her şeye rağmen gerçekleşen bir süreci kapsamaktadır.

Bireylerin ana dillerine hâkim olabilmeleri ve ana dilinin imkânlarını tam anlamıyla kullanabilmeleri için ana dili öğretiminin genel amaçları göz önünde bulundurulmalı ve öğretim programları bu amaçlar doğrultusunda düzenlenmelidir. Ana dili öğretiminin amaçlarını genel olarak şu şekilde sıralanması mümkündür:

- Okuduğunu ve dinlediğini tam ve doğru olarak anlayabilme,
- Duygu, düşünce, tasarı ve izlenimlerini belli bir amaca yönelik olarak açık ve anlaşılır bir biçimde sözlü ve yazılı anlatabilme,
- Geniş bir sözcük dağarcığı edinme,
- Sürekli okuma alışkanlığı kazanma,
- Ana dili bilincini geliştirme,
- Dil bilimsel bilgileri, dilde ölçünlü olarak kullanmayı bilme,
- Kültür ağızıyla konuşmayı becerebilme,
- Sorunsuz bir dilsel iletişim kurabilme,
- Sanatsal metinlerden haz alma becerisine erişebilme,

- Ulusal ve evrensel kültürü kavrayabilme (Kavcar, 1996; MEB, 1995 akt. Oymak, 2012: 25).

Ana dili öğretiminin, salt bilgi aktarımı yerine, düşünme yeteneğinin geliştirici bir yöntemle yapılması gerekmektedir. Ana dili öğretimiyle sağlanabilecek düşünsel gelişim çizgisi şu şekildedir:

- Açık ve mantıklı düşünme yeteneği
- Çözümleme yeteneği
- Sentez yeteneği
- Usa vurma, muhakeme yeteneği
- Eleştirme yeteneği
- İmgeleme
- Belleği güçlendirme, ezber yeteneği
- Sezgisel düşünme gelişimi (Oymak, 2012: 26)

Dil ile düşünce birbirinden bağımsız düşünülmemelidir. Bu bağlamda dilin düşünceyi, düşüncenin de dili beslediği söylenilebilir. Ana dillerine tam anlamıyla hakim olan bireylerin yetiştirilebilmesi için düşünme yeteneğinin geliştirilmesine de gereken önem verilmelidir. Bu düşünsel gelişim de dört temel eylem çerçevesinde tanımlanmaktadır:

- a) Algılama
- b) Uslamlama
- c) Yorumlama
- d) Yargılama

Dil didaktiği, bu dört eylemin dil öğretimi ortamlarındaki izlenceler ve etkinliklerle nasıl etkinleştirileceği konusuna eğilir (Aydın 2001; Keçik ve Uzun 2002’ den akt. Kuzu, 2004: 57).

Ana dili eğitimi ve öğretiminde tüm bilgi ve beceriler yeri ve zamanı gelince uygun olan yöntemle ve en doğal “eğitim ortamları” oluşturularak tek tek kazandırılmalıdır (Demir ve Yapıcı, 2007: 180). Ana dili öğretiminde dikkat edilmesi gereken en önemli

hususlardan biri çocuklara ana dili öğretiminin bir zorunluluk olarak algılatılmaması gerektiğidir. Bireylerin ana dilini konuşmaya, içerisinde bulundukları toplum (aile, çevre) ile iletişim kurabilmek için gerekli olduğunu düşünerek başlatılması gerekir. Çocuğun, ana dilini öğrenmenin zorunluluk değil gereklilik olduğunu farkına varabilmesi için ana dil öğretiminin doğal ortamlar içerisinde gerçekleştirilmesi göz önünde bulundurulması gereken noktalardandır.

Ana dilini doğru ve etkin kullanabilen bireyler yetiştirmek için dikkat edilmesi gereken diğer hususlar ise şu şekilde belirtilebilir:

1. Öğretmenler iyi yetiştirilmelidir.
2. Ana dillerinin anlatım biçimlerinin, söz varlığını yakından tanımlarını sağlayacak nitelikli yayınlara ulaşılmalıdır (Aksan, 2000: 155).

Ana dili eğitiminde bu önemli noktalara dikkat edilerek, ana dilinde dilsel dört temel beceriye (okuma, yazma, dinleme, konuşma) tam anlamıyla hakim olan bireylerin yetiştirilmesi sağlanmalıdır.

1.2 Yabancı Dil Öğretimi

“Yabancı dil öğrenimi, kişinin ana dili dışında başka bir dil ve kültürle tanışması demektir.” (Barın ve Güzel, 2013: 235)

“Bir ülkede yaşayan halk tarafından geleneksel olarak konuşulmayan ve farklı amaçlarla sonradan öğrenilen dile yabancı dil denir.” (Yağmur, 2013: 183)

Farklı milletlerin bireyleriyle iletişim kurmak isteyen kişilerin o milletin dilini öğrenmesi gerekir. Bir yabancıya farklı bir dili öğrenmesi çok eski devirlerden beri ihtiyaç hâlinde var olagelmıştır. Yabancı bir dili öğrenme ihtiyacı daha çok dinî ve ticari etkenlere dayanmaktadır. Farklı bir millettten öğrenilen dini anlayıp uygulamak için o dini temsil eden milletin dilini öğrenmeye gereksinim duyulmuştur. Aynı şekilde bir milletle ticari ilişkiler kurabilmek için de o milletin dilinin öğrenilmesi gereklidir. “Yabancı dil

öğrenmek, bir dünyayı, yabancı bir kültürü de anlamak demektir.” (Bölükbaş ve Keskin, 2010)¹

Bir yabancı dili biliyor olmak, kişinin yabancı dile ait sözcük ve dilbilgisi kurallarını hakim olmasından ibaret değildir. Kişinin yabancı dili tam anlamıyla biliyor olabilmesi için öğrenilen sözcükleri ve dil bilgisi kurallarını kullanarak iletişim kurabilmesi gerekir. “Bir dili bilmek yalnızca o dil hakkında gerekli olan dil bilgisi kurallarını bilmek, yani “dilbilgisel yeti” ye sahip olmak değildir. Aynı zamanda hangi ortamlarda hangi yapı ve sözcüklerin kullanılacağını bilmek demek olan “iletişimsel yeti” ye sahip olmak gerekmektedir. Bunu kazanabilmek için de o dilin kültürü hakkında bilgi sahibi olmak gerekmektedir.” (İşcan, 2011, 4)

“Yabancı dil öğrenmek çok uzun ve karmaşık bir süreçtir. Bu süreç kişiden kişiye değişkenlik gösterir. Yabancı dil öğrenen kişiler birinci dilde edindikleri dilsel, düşünsel, kültürel ve duygusal etkinlikler ile yabancı dil öğrenimine başlarlar.” (Bayyurt, 2014: 30)

Yabancı dil öğrenmenin insanlara kazandıracak nitelikler şu şekilde sıralanabilir:

- “Dünyayı ve farklı bakış açılarını daha iyi tanımaları, anlamaları ve hoşgörü geliştirme.
- Kültürel gelişimlerini hızlandırmaları ve başka kültürler için farkındalık kazanma.
- Eleştirel ve yaratıcı düşünme becerilerine sahip olma.” (İşcan, 2011, 6)

Dil bilgisi öğretimi tıpkı ana dil öğretiminde olduğu gibi yabancı dil öğretiminde de dile tam anlamıyla hâkim olan bireyler yetiştirebilmek açısından oldukça önemlidir. Ancak yabancı dil öğretiminde üzerinde durulması gereken önemli noktalardan bir diğeri de dört temel beceriyi geliştirmeye yönelik bir öğretim planlamasının oluşturulmasıdır. Dinleme, konuşma, yazma ve okuma alanları bireylerin öğrendikleri dili yetkin bir şekilde kullanabilmeleri açısından büyük önem taşımaktadır.

¹ <http://www.turkishstudies.net/Makaleler/1220497267> 21. 01. 2015

1.3 Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi

Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi çok eski dönemlere dayansa da daha çok son yıllarda gelişmeye ve üzerinde çalışılmaya başlanmıştır. Eski dönemlerde Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi daha çok sözlükler üzerinden gerçekleştirilmeye çalışılmıştır. Kaşgarlı Mahmut' un kaleme aldığı “*Divan-u Lügat-it Türk*, Ali Şir Nevai' nin eseri olan “*Mukakemetü'l Lügateyn*,”, Harezmi-Kıpçak sahasına ait bir eser olan “*Codex Cumanicus*” bunlardan bazılarıdır.

Bilindiği üzere yabancılara Türkçe öğretmek amacıyla yazılan ilk eser olarak Kaşgarlı Mahmut' un 1068- 1072 yılları arasında kaleme aldığı “*Divan-u Lügat-it Türk*” adlı eseri kabul görmektedir. Kaşgarlı Mahmut'un söz konusu eserinden sonra oluşturulan birçok eser de yabancılara Türkçe öğretimine büyük katkıda bulunmuştur. İbni Muhenna tarafından yazılan *Hilyet'ül Lisan ve Heybetü'l Lisan* (14.yy), derleme bir eser olan *Codex Cumanicus*; Ali Şir Nevai tarafından kaleme alınan *Muhakemetü'l- Lugateyn* (1498) bu eserlerden bir kısmını oluşturmaktadır. Türkiye' de 1950 yılından sonra üniversiteler bünyesinde Türkçe'nin yabancı dil olarak öğretimi ciddi biçimde ele alınmaya başlanmıştır (Göçer, 2013: 171).

Yabancılara Türkçe Öğretimi kurumsal olarak ele alınmaya 1984 yılında Ankara Üniversitesine bağlı olarak kurulan TÖMER ile başlamıştır. Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesi konusunda akademik çalışmaların başlatılması, yüksek lisans ve doktora programlarının açılması için ilk anabilim dalı 1987 yılında Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsüne bağlı olarak kurulmuştur. Türkçenin Eğitimi ve Öğretimi Anabilim Dalı adıyla kurulan programlara öğrenci alınmaya 1990 yılında başlanmıştır (Göçer, 2013: 173). Türk Dünyası Öğrenci Projesi kapsamında 1991 yılından beri gençler lise ve üniversitelerde eğitim almak amacıyla ülkemize getirilmektedir. Bu gençler aracılığıyla Türkçenin ve Türk kültürünün yeni nesillere aktarılması ve Türkiye Türkçesinin yaygınlaştırılması amaçlanmıştır (Açık, 2008: 2). Türkiye'nin, Türk dilinin, tarihinin ve kültürünün tanıtımı amacıyla 2007 yılında kanunla kurulan Yunus Emre Vakfı da yurt

dışında bulunan Yunus Emre Türk Kültür Merkezleri sayesinde ve çeşitli çalışmalar ile Yabancılara Türkçe Öğretimi alanına büyük katkıda bulunmuştur.

Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi bir alan hâline gelmiş ve bu alana yönelik çeşitli kurumlar açılarak Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi ile ilgili çalışmalar yapılmıştır. Günümüzde Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi alanında önemli çalışmalar yapan kurumlardan ilki Ankara Üniversitesi bünyesinde kurulan TÖMER'dir. Bugün TÖMER'lerde uygulanan Yabancılara Türkçe Öğretim sistemi altı aşamadan oluşmaktadır. Bu aşamalara göre Yabancılara Türkçe Öğretimi setleri oluşturulmuş ve eğitime bu setlerle devam edilmektedir.

Yurt içinde ve yurt dışında öğrenilmeye çalışılan bir dil haline gelen Türkçenin yabancılara daha iyi bir şekilde öğretilmesi için dikkat edilmesi gereken önemli noktalardan ilki, öğretilen Türkçenin günümüzde kullanılan biçiminde olması gerektiğidir. Yabancılara Türkçe öğretirken yaşayan Türkçenin esas alınarak öğretilmesi çok önemlidir. Aksi takdirde öğrenciler, Türk toplumu içerisinde öğrendikleri Türkçe ile iletişim kurmakta zorlanacaklardır. Bu da Türkçeyi öğretme hedefinden uzak bir tutum olacaktır. Bu nedenle ders kitapları, çalışma kitapları, kaset ve cd gibi öğretim materyalleri ve sınıf içerisinde gerçekleştirilen konuşmalarda yapaylıktan uzak durulmalıdır. Öğretim elemanının yalnızca kendi kullandığı cümleleri değil, toplumun farklı kesimlerinde kullanılan standart Türkçeyi de öğrencilere aktarması gerekmektedir (Barın ve Güzel, 2013: 258).

Farklı milletlere mensup bireylerin Türkçeyi öğreneceği bir sınıfta üzerinde durulması gereken bir başka konu da Türkçenin telaffuz, vurgu ve tonlamaya uygun olarak öğretilmesidir (Barın, 2004: 24). Vandewalle, bu konu ile ilgili olarak gerçeklik ilkesine uygun bir eğitimin gerçekleştirilmesi gerektiğini ve öğrencilere ölçünlü dilin öğretilmesinin önemli olduğunu; diğer taraftan öğrencilerin günlük yaşamda karşılaşılabilecekleri söyleyiş özelliklerinden de, lehçe gibi, haberdar edilmesi gerektiğini belirtmektedir (Vandewalle, 1982' den akt. İnce, 2013: 146).

Yabancılara Türkçe öğretiminde ilk dersten başlanarak konuşma ve yazma becerisi birlikte verilmeli ve öğrenciden de duygu ve düşüncelerini yazılı ve sözlü olarak ifade

etmesi istenmelidir. Bu şekilde öğretilenler daha kalıcı bir duruma gelir. Okuma ve dinleme becerileri de ifade etme yollarını destekleyici becerilerdir. Dolayısıyla temel dil becerilerinin hep birlikte verilmesi şarttır (Barın ve Güzel, 2013: 258).

Türkçeyi bilmeyen kişilere öğretim yapılacağı hiçbir zaman akıldan çıkarılmamalı ve bilgiler, birbirini tamamlayıcı bir biçimde ve önceden çok iyi belirlenmiş bir plan dahilinde öğrenciye sunulmalıdır. Barın ve Güzel tarafından belirtilen temel, orta ve yüksek düzey için uygun olan ders içerikleri şu şekilde belirtilmektedir:

Temel Düzey

(A1)

- Tanışma Diyalogu
- Alfabe (Ünlü/ Ünsüz Sesler)
- Bu ne?
- Bu kim?
- mı? / değil
- Bulunma durumu: -DA
- Var/ yok
- Şimdiki zaman: -yor
- Ad durum ekleri
- -dan önce / - dan sonra
- İyelik ekleri
- - mak istemek
- İle bağlacı/ -lı/ -sız/ -lık ekleri
- Saatler
- İmek eylemi
- Emir/ İstek Kipleri
- Belirli geçmiş zaman: -DI
- Ad cümlelerinde belirli geçmiş
- -daki/ -ki ekleri

(A2)

- Gelecek zaman: -AcAk
- Belirsiz geçmiş zaman: -mİş
- Diye sormak/ -cA/ -A göre
- Geniş zaman: -(I/ A) r
- Adlaştırma/ Dolaylı anlatım(Emir kipi)
- Mastar ekleri: -mA/ -mAk/ -İş
- -Ip/ -mAdAn
- -mAdAn önce/ -DİktAn sonra
- -mAk için/ -mAk üzere/ -mAktA
-

Orta Düzey

(B1)

- Gereklilik kipi
- İşteş açtı eki
- -arak/ -a....-a zarf fiil ekleri
- Dilek kipi
- - ken zarf fiil eki
- Dönüşlü çatı eki
- Kendi dönüşlülük zamiri
- Başlama zarf fiil ekleri(-alı/ -dığından beri, -dı-alı)
- Şart eki
- Ad cümlelerinde şart
- Ettirgen çatı eki
- Edilgen çatı eki

(B2)

- Bitim zarf fiil ekleri (-ana kadar/ - incaya kadar/ -asıya kadar)
- Zaman anlatan zarf fiil ekleri (-dığz zaman/ -dığında/ - acağı zaman/ -ınca/ -ır...-maz)

- Sıfat fiil ekleri (-an/ -dık/ -acak/ -ası/ -maz/ -ar/ -mış)
- Dolaylı anlatım
- Birleşik çatılar
- Sebep anlatan zarf fiil ekleri (- dığı için/ -dğından/ -acağı için/ -acağından)

Yüksek Düzey

(C1)

- Hikaye birleşik zamanı
- Rivayet birleşik zamanı
- Sürerlilik zarf – fiil ekleri
- Sürerlilik eylemi
- Zarf fiil ekleri (- casına/ -sızın/ -maktansa vb.)

(C2)

Bu düzey dilin son aşamasıdır ve edebi eserlerin okutulacağı bu düzeyde dil bilgisi öğretimi yapılmaz (Barın ve Güzel, 2013: 263-265).

1.4 Dil Öğretiminde Metin Seçimi

Dil öğretiminde öğrencilerin anlama ve anlatma becerilerinin geliştirilmesi açısından önemli bir yer tutan metin, sözlükte şu şekilde tanımlanmaktadır: “Bir yazıyı biçim, anlatım ve noktalama özellikleriyle oluşturan kelimelerin bütünü, tekst” (TDK, 2011).

“Bir yazının metin olabilmesi için o metnin bir bildirişim işlevi taşıması, bir anlam üretmesi gerekir.” (Uçan, 2008: 37)

“Metinde, yazarın anlatmak istediğini ve metnin ne söylediğini, metnin kendi bağlamsal tutarlılığından, gönderdiği anlamlama dizgelerinden ve alıcının kendi anlamlama dizgelerinden, arzularından, isteklerinden hareketle araştırmak gerekir.” (Eco, 1991: 23)

Güneş'e (2013: 606) göre metin, dille farklı düzeylerde iletişim kurma ve dili somutlaştırma aracıdır.

“Akyol’ a (2008: 211) göre metin, “Bir kitabın içindeki kısımları, başlı başına tek bir konuyu, makaleyi veya birkaç paragraftan oluşan ve bir ana fikre sahip olan yazıları anlatmak için kullanılmaktadır.”

Türkçe öğretiminin temel araçlarını metinler oluşturmaktadır. Türkçe öğretiminde gerçekleştirilmek istenen amaçlar, öğrencilere kazandırılması hedeflenen davranışlar, değerler, öğretilmek istenen bilgiler ancak metinler aracılığı ile öğrencilere aktarılabilir. Ders kitaplarında edebiyatımıza ait olan anı, masal, deneme, tiyatro, öykü, şiir, destan, mektup, fabl, söyleşi, gezi yazısı, biyografi, roman gibi farklı edebî türlerden metinlere yer verilmesi gerekir (Yıldırım, 2012: 1).

Metinler sayesinde öğrenciler bir olay ya da düşüncenin düzenli bir şekilde ifadesini gördüğünü belirtmektedir. Birçok farklı yazarın, farklı konular üzerine oluşturduğu metinleri okuyarak ya da dinleyerek anlamaya çalıştıklarını ve öğrencilerin bir yandan karşılırlarına getirilen metinleri okuyarak veya dinleyerek anlamlandırma sürecine girerken diğer yandan kendileri metin oluşturarak konuşma ya da yazma becerileri aracılığı ile metin üretiminin içinde yer aldıklarını ifade etmektedir (Güneş, 2013: 259).

Metni anlamayı okuma becerisi, bir metin oluşturabilmeyi de yazma becerisi hedefler. Metnin okunması, yazılması ve metnin oluşturulması hem Türkçenin ana dili olarak öğretiminin hem de yabancı dil olarak öğretiminin temelini oluşturur. Okuma ve yazma becerileri başta olmak üzere metin, bütün dil becerilerini geliştirmek için işlenebilir ve dil becerilerinin kazanımı için merkezi bir öneme sahiptir. Dil öğretimi, yabancı dil öğretimi ve bu bağlamda Yabancılar Türkçe öğretimi için metin türlerine ve özellikle yazınsal metinlere büyük önem verilmesi gerekir. Çünkü yazınsal metnin işlevi okutmak, duygulandırmak, düşündürmek ve sonuç olarak yazdırmaktır (Uçan, 2006: 43).

Yazınsal metinleri, dil öğretiminde kullanırken dikkat edilmesi gereken ilk nokta öğrencinin odak nokta olmasıdır. Ancak bu eskiden olduğu gibi “Yazarın bakış açısı nedir?” ya da “Metnin ana düşüncesi nedir?” gibi sorular sorarak değil, metin ile öğrenci arasında iletişim kurularak yapılır. Öğretmen, öğrencinin yaratıcılığını yazar odaklı sorularla sınırlamak yerine, öğrenciyi metnin alımlanmasında özgür bırakarak, öğrencinin

yorumlarına önem vermelidir. Öğretmenin öğrenciye; “Yazar burada ne diyor?” , “Metnin vermek istediği nedir?” gibi sorular yöneltmesi öğrencinin düşünme yetisini daralttığı gibi dilini de sınırlar. Dil öğretiminde yazarın ne dediğinden çok okurun ne anladığı önemlidir. Böyle bir tutum, öğrenciye kendi görüşlerini aktarabilme olanağı sunar. Burada öğrenci yazarın rolünü üstlenmez ve kendisini yazarın yerine koyması gerekmez. O metin ile baş başadır ve amaç yazarın değil, yapıtın dünyasına girmektir (Erişek ve Yücel, 2002: 70).

Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde yalnızca dili iyi konuşabilen bireyler yetiştirmek yeterli değildir. Öğrencilere Türk kültürünü de olabildiğince kazandırmak gerekir. Çünkü Türkçeyi öğrenen bir yabancı, Türk kültürünün de aktarıcısı durumuna gelmektedir. Dolayısıyla yabancılara Türkçeyi öğretirken hem dilimizi zorlaştırmadan öğretmeli ve sevdirmeliyiz hem de öncelikle oluşturacağımız metinlere Türk kültürünü iyi yansıtmalıyız (Barın, 2003: 312).

Haley ve Austin’a (2004: 159) göre yabancı dil ders kitaplarında kullanılacak metinler, şu ölçütlere göre seçilmelidir:

- Öğrenci konuya aşina olmalıdır.
- Okuma parçasının uzunluğu başlangıç düzeyindeki öğrenciyi yıldıracak nitelikte olmamalıdır.
- Dil düzeyi öğrencinin düzeyinin biraz üstünde olmalıdır.
- Metni anlamak için verilen ipuçları bol sayıda olmalıdır (Keskin ve Okur, 2013: 298).

Polat’a (1993:187-188) göre metin seçimleri şu ölçütlere dayanarak gerçekleştirilmelidir:

- “Yazınsal metin, dil bilgisi ve sözcük düzeni bakımından öğrencinin yabancı dil seviyesine uygun olmalıdır. Öğrenciyi zorlayan bir metin, yazınsal metinle öğrenci arasındaki iletişimin gelişmesini olumsuz etkiler. Zaten dil kullanışından ayrılan bir dille karşı karşıya kalan öğrenci, yabancı dilin kendine özgü inceliklerini kavrayamaz, metni alımlaması iyice güçleşir.
- Metin konusunun öğrenciye uygun olması gerekmektedir. Yazınsal metnin öğrencinin ilgisine, yaşam deneyimine, içinde bulunduğu gerçekliğe uygun olması

gerekir. Bu şekilde öğrencinin kurmaca dünyaya girmesi, orada ona sunulan kişilerle özdeşleşebilmesi, duygu ve düşünceleri paylaşabilmesi olanaklı olabilir. Bu da kültürlerarası iletişimin gerçekleşebilmesi için ön koşullardan biridir.

- Yabancı dilde yazılmış metnin arkasında farklı değerler, farklı yaşam biçimleri vardır. Bu nedenle yazınsal metinler, kültürel farklılıklarının işlenmesinde yardımcı olurlar. Ancak, yüklü bir artalan bilgisi gerektiren yazınsal metinlerin, yabancı dünyanın tarihsel ve toplumsal koşullarını yeterince tanımayan öğrenciler tarafından alımlanması güçtür. Bu bakımdan yabancı dil öğretiminde metinlerin ne ölçüde ön bilgiyi gerektirdiği de değerlendirilmelidir.
- Kullanılan yazınsal metinler sınıf içerisinde konuşma ve yazma gibi çıkış noktaları oluşturmalıdır. Öğrenciyi kendi dünyasını yabancı dille aktarabilme ve düş gücünü kullanabilme yönünden esinlendiren ders ortamında kendisi olarak var olması sağlanabilir.”

Dil bilgisi konularının kural ağırlıklı olması nedeniyle öğrenciler, dersten uzaklaşabilirler. Söz konusu dil öğretimi olduğunda öğrencinin dersten uzaklaşması arzu edilmeyen bir durumdur. Ağırlıklı olarak kural aktarımı ile geçen bir ders öğrencinin dikkatini dağıtacaktır. Bu durumda güncel bir konuyu içeren metin öğrencilerin dikkatini toplaması açısından son derece yararlı olacaktır. Dil bilgisi konusu ile ilgili verilmek istenen kurallar da metinler üzerinden öğrenciye aktarılarak hem öğrencinin kuralları dilin içerisinde görmesi hem de dikkatinin daha canlı tutulması açısından yararlı olacaktır. Öğrencinin bu kuralları güncel konuşma bağlamından uzak bir şekilde “dil bilgisi kuralları” kapsamında kavraması yerine konuşma ortamında konuşulan sözün etkisini de tartarak öğrenmesi daha yerinde olacaktır.

2. Bloom Taksonomisi’ne Göre Bilişsel Öğrenme Aşamaları

Eğitim alanında en çok kabul gören ve kullanılan eğitim hedefleri sınıflandırması Benjamin Bloom ve arkadaşları tarafından geliştirilen Bloom Taksonomisi’dir. Bloom ve arkadaşları, özellikle öğrenenlerin öğrenme eylemini gerçekleştirirken zihinlerinde oluşan karmaşık süreçlerin daha kolay anlaşılabilmesine odaklanmıştır. Bu taksonomi, öğrencilerin öğrenme konusunda sergileyecekleri altı zihinsel etkinlik sürecinin tespiti

haricinde, yine bu altı sürece ilişkin soru tiplerinin belirlenmesinde de kullanılabilir (Demircioğlu, 2010: 162).

Bloom Taksonomisi' nin temel fikri, eğitimcilerin öğrencilerinin ne bilmelerini istediklerinin basitten karmaşığa doğru aşamalı bir sıra içinde düzenlenebilir olduğudur. Diğer bir ifade ile öğrencilerin bilmeleri gerekenlerin eğitimsel hedefler olarak ifade edilmesi gerektiğidir. Sınıflamadaki seviyeler ardı ardına sıralanmıştır. Bir üst seviyeye geçmeden önce bir alt seviyeye tam olarak ulaşılması gerekmektedir (Huitt, 2009 akt. Tutkun, 2012: 16).

Bloom ve arkadaşları 1956 yılında yayınladıkları “ Eğitim El Kitabı 1: Bilişsel Alan” adlı kitapta bilişsel alan davranışlarını aşamalı olarak sınıflandırmışlardır. Bloom ve çalışma grubu tarafından yayınlanan Eğitim Hedeflerinin Sınıflaması kitabı, 1956’ dan bu yana dünyada ve Türkiye’de yaygın kabul gören, en çok bilinen ve kullanılan eser olmuştur. Taksonomi, eğitim programlarının ve ölçme- değerlendirme araçlarının geliştirilmesinde ve sınav durumlarının düzenlenmesinde eğitim bilimciler ve öğretmenler tarafından kullanılmıştır (Tutkun, 2012: 16).

Bloom’un Orijinal Taksonomisi ve Alt Kategorileri şu şekilde sıralanmaktadır (Arı, 2011: 750):

1. Bilgi: Öğrenci öğretim etkinlikleri sonucunda, prensipler, listeler, tasnifler, ölçüler, teoriler ve olaylar hakkında bilgi sahibi olur. Öğrenci bunları bilir hale gelir, kendinden bir şey katmaz, bilgiyi olduğu gibi tekrar eder.

1.1. Belirli bir alana özgü bilgiler

1.1.1. Terimler (kavramlar) bilgisi

1.1.2. Olgular bilgisi

1.2. Belirgin bir alanla ilgili bilgilerle uğraşma araçları ve yolları bilgisi

1.2.1. Alışılar bilgisi

1.2.2. Yönelimler ve aşamalı diziler bilgisi

1.2.3. Sınıflamalar ve kategoriler bilgisi

1.2.4. Ölçütler bilgisi

1.2.5. Yöntem bilgisi

1.3. Bir alandaki evrenseller ve soyutlamalar bilgisi

1.3.1. İlke ve genellemeler bilgisi

1.3.2. Kuram ve yapılar bilgisi

2. Kavrama: Öğrenci yapılan öğretimin sonucunda edindiği bilgiyi kendi cümleleri ile ifade eder, teşhis eder, açıklar, sınıflandırır ve kendisine ait örnekler verir.

2.1. Çevirme

2.2. Yorumlama

2.3. Yordama

3. Uygulama: Öğrenci fikirleri, bilgileri, prensipleri ve teorileri kullanır, değiştirir ya da yeni ve özel durumlara uygular, yeni bir sorunun çözümünde kullanır, gösterisini yapar.

4. Analiz: Öğrenci bir bütünü açık olarak görür, parçalara ayırır, parçalar arasındaki benzerlik ve farklılıkları bulur. Olayı, bilgiyi, fikri, prensibi analiz eder, ilişkileri saptar.

4.1. Öğelerin analizi

4.2. İlişkilerin analizi

4.3. Örgütlenme ilkelerinin analizi

5. Sentez: Öğrenci birleştirir, tartışır, itiraz eder, yeniden düzenler, yeni ve orijinal bir fikir üretir.

5.1. Özgün bir iletişim muhtevası oluşturma

5.2. Bir plan veya işlemler takımı önerisi oluşturma

5.3. Soyut ilişkiler takımı geliştirme

6. Değerlendirme: Öğrenci destekler, savunur, yargılar, eleştirir, kıymet biçer, değerlendirir, haklıyı haksızı ayırt eder, aydınlatır.

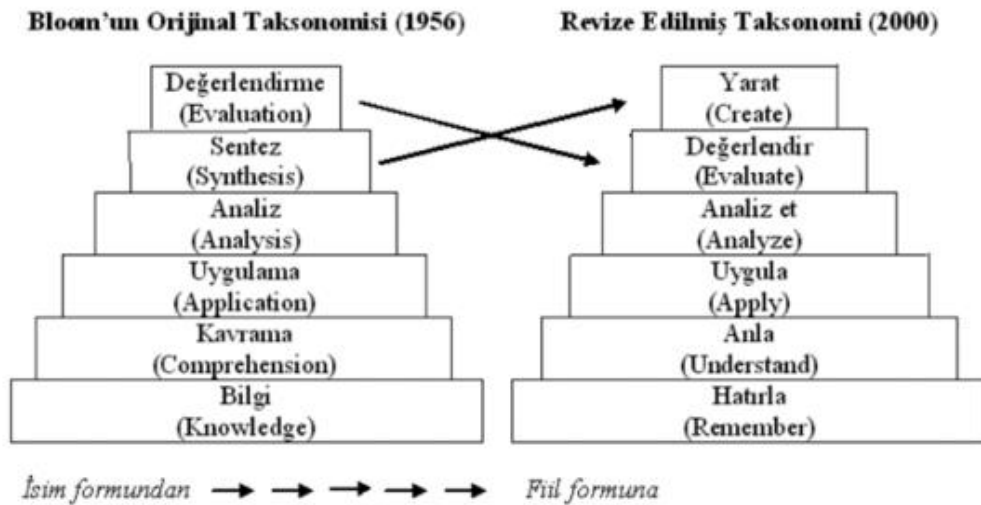
6.1. İç kanıtlar bakımından yargılama

6.2. Dış kanıtlar bakımından yargılama

2.1 Revize Edilmiş Bloom Taksonomisi

Bu sınıflama Bloom' un öğrencileri Anderson ve Krathwohl tarafından 2001 yılında yenilenmiş, ancak temel öğeleri değiştirilmemiştir. Bloom' un bilişsel alan taksonomisi altı basamaktan oluşmaktadır. Bu alanda hedeflenen öğrenmelerin aşamalı olarak sıralanmasında basitten karmaşığa, kolaydan zora, somuttan soyuta ve birbirinin önkoşulu olacak biçimde olmalarına dikkat edilmiştir (Özçelik, 1989; Tekin, 2010; Sönmez, 1994; Popham, 2000 Akt. Arıkan, Çelen, Kilmen vd. 2014: 135).

Şekil 1. Bloom ve Arkadaşlarının Geliştirdiği Taksonomi ve Anderson/ Krathwohl Taksonomisinin Karşılaştırması (Arı, 2011: 752) .

Tablo 2. Bloom’ un Bilişsel Alan Sınıflamasını Oluşturan Basamaklar

Sınıflama Düzeyi	Açıklama	Genel Tanımı	Soru Kalıpları
Bilgi (Hatırlama)	Hatırlama, geri çağırma, tespit etme, görünce tanıma	Olay ve olguları ezberleme	Daha sonra ne oldu? Kaç tane...? ...kimdi? -da ne oldu? Anlat... ...ile kim konuştu? Sebebini söyleyebilir misin? ... isimlendirebilir misin?
Kavrama(Anlama)	Çevirme, anlama, yorumlama, betimleme, açıklama	Kendi cümleleriyle ifade etme	... kendi ifadelerininle yazabilir misin? ... ne düşünüyorsun? Ana fikir nedir? ... için bir tanımlama yapabilir misin? ...arasında nasıl bir fark var? ... bir örnek verebilir misin?

Uygulama	Uygulama, problem çözme, yapma, hayata geçirme	Yeni problemleri çözme	Verilen bilgilerden hareketle... Hakkında bir yönerge oluşturabilir misin? Eğer bir ...e sahip olsaydın bu bilgiler faydalı olabilir miydi?
Analiz (Analiz Etme)	Parçalara ayırma, kategorize etme, karşılaştırma, ayırt etme	Parçalara ayırma ve parçalar arasındaki ilişkileri bulma	Hangi olaylar olabilir mi? Niçin ... değişiklikler meydana geldi? ... arasındaki ... ayırt edebiliyor musun? Oyundaki kırılma noktası neydi?
Değerlendirme	Yargılama, değerlendirme, değer biçme	Bir ürünün değerini yargılama	... e bir çözüm var mı? ... nin değerini sorgula. ... iyi veya kötü olduğunu düşünüyor musun? Sana göre ... -da ne değişir? Eğer ... kendini nasıl hissedersin?

Yaratıcılık	Tamamlama, organize etme, ilişkilendirme, birleştirme, yapılandırma, düzenleme	Yeni bir ürün ortaya koyma	Bir ... düzenleyebilir misin? ... için bir çözüm görebiliyor musun? ... için yeni ve alışılmamış durumlar yaratabilir misin? Lezzetli bir yemeğin tarifini yazabilir misin?
--------------------	--	----------------------------	---

Bloom Taksonomisi'nin en alt basamağını oluşturan *bilgi (hatırlama)* basamağı, bilginin uzun süreli bellekten bilinç düzeyine çıkarılması sürecidir (Turgut ve Baykul, 2013: 90). Bilgi basamağının hedefleri, bir konu alanındaki terimlerin, olguların, alışların, yönelimlerin, sınıflamaların, ölçütlerin, yöntemlerin, ilkelerin, yapıların ve kavramların tanınmasını ya da hatırlanmasını içerir (Bloom, 1956' dan akt. Arıkan, Çelen, Kilmen, vd., 2014: 137). Öğrencinin kendinden bir şeyler katmasının beklenmediği bir basamaktır.

Taksonominin ikinci basamağını oluşturan *anlama* düzeyinde öğrenciden beklenen öğrenme davranışı ezberleme veya hatırlama davranışı ile sınırlı değildir; bunların üstünde kendisine sunulan bilgiyi anlamış, içselleştirmiş olması ve kendi cümleleriyle ifade edebilir hale gelmesidir. Bu düzeyde, öğrenci ona verilen bir bilgiyi farklı bir iletişim diline çevirebilir, yorumlayabilir, açıklayabilir ve özetleyebilir (Arıkan, Çelen, Kilmen vd., 2014:137).

Anlama (kavrama) düzeyinde; bilgi basamağında kazanılan davranışın öğrenci tarafından özümsemesi, kendine mal edilmesi, anlamının yakalanması söz konusudur (Kuzu, 2013 : 68).

Bloom Taksonomisi' nin üçüncü basamağını oluşturan *uygulama* düzeyinde öğrenciler, daha önce edindikleri bilgileri hayata geçirmelidirler. Bir bilginin uygulanabilmesinin ilk şartı, onun gerektiğinde hatırlanıp kullanılabilecek kadar iyi öğrenilmiş olmasıdır. Bunun için öğrencinin bilgi ve kavrama basamaklarını başarılı bir

biçimde tamamlamış olması gerekmektedir. Uygulamada önemli olan husus, öğrencinin edindiği bilgiyi yeni durumlara transfer edebilmesidir (Aydemir ve Çiftçi, 2008: 107).

Analiz düzeyinin gerçekleştirilebilmesi için öğrencinin bilgi, anlama ve uygulama basamaklarındaki hedeflere ulaşmış olması gerekmektedir. Analiz düzeyinde öğrenme davranışı sergileyen bir öğrenci bütünü oluşturan öğeleri, öğeler arası ilişkileri, temel ilkeleri, varsayımları bulabilir veya parçadan bütün oluşturabilir (Arıkan, Çelen, Kilmen vd., 2014: 138).

Değerlendirme basamağı, bir duruşu ya da bir kararı yargılamaktır. Kriter ve standartlara dayalı olarak karara varma/ hüküm vermedir (Arı, 2013: 263). Öğrencilerin değerlendirme düzeyinde başarılı olabilmeleri için bilgi, anlama, uygulama ve analiz basamaklarını tamamlamış olmaları gerekmektedir. Değerlendirme düzeyinde öğrenciler, öğrendikleri bilgileri ile ilgili fikirlerini kendilerine göre değerlendirerek açıklayabilirler.

Bloom Taksonomisi' nin son basamağını oluşturan yaratıcılık düzeyinde, öğrencinin daha önceki beş basamakta yetkin olması gerekmektedir. Bu basamakta davranışı sergileyen öğrenci belli bir amaca hizmet edecek parçaları bir araya getirerek, yepyeni bir ürün ortaya koyar. Bu ürün; o kişiye özgü, yeni, orijinal, çok yönlü düşünerek, yaratıcılığını kullanarak ortaya koyduğu özgün bir üründür. Sanatçıların eserleri, öğrencilerin kompozisyonları, şairlerin şiirleri, yazarların kitapları birer sentez ürünüdür (Arıkan, Çelen, Kilmen vd., 2014: 139).

3. Dil Gelişiminde ve Metinleri Anlamada Soruların Önemi

Sorularla öğretim Sokrat' la başlamış ve günümüze kadar öneminin ve geçerliliğini korumuştur. Sokrat bu yöntemi kullanırken cevapları ve bilgiyi doğrudan verme yerine öğrenciye sorular sormuş ve her bir sorunun cevabını yine sorularla vermiştir (Filiz, 2009: 169).

Sorular, dil öğretiminde öğretimin ne derece etkili olduğunun değerlendirilmesi açısından önemlidir. Sorular sayesinde derste kazandırılmak istenen hedef davranışların ve içeriğin geliştirilmesi de mümkün olmaktadır.

Akyol (2001) soruları, “anlamayı geliştirmek ve ölçmek için kullanılan temel araçlardan birisi” olarak tanımlamaktadır.

Sorular, düşünceyi harekete geçirme, düşünenleri doğrulara ulaştırabilme, metnin anlamına ulaşmada anahtar işlevi görme ve ayrıca ölçme- değerdendirmenin temel aracı olma yönüyle özellikle Türkçe öğretiminde olmak üzere, tüm öğretim ortamlarında büyük öneme sahiptir (Kuzu, 2013: 58).

Soru sormak, öğrenme ve öğretme basamağının önemli bir parçasıdır. Çünkü öğretmen ve öğrencilere bilinen şeyleri kurmak, kullanmak ve bilgiyi genişleterek yeni fikirler üretme imkanı sağlar. Aynı zamanda fikirleri ve bilgileri gözden geçirme imkanı da sağlar (Filiz, 2009: 169).

Okumanın amacı anlamaktır. Anlamayı geliştirebilmek ve ölçebilmek için kullanılan temel araçlardan biri sorulardır. Öğretmenler, öğrenciler, yazarlar anlamak ve anlatmak için soruları kullanırlar. Soruların eğitim ve öğretimde önemli bir yer tutması ve kullanılması onların önemi, niteliğı, türü ve uygunluğu üzerine çalışmamızı gerektirmektedir (Akyol, 2014: 216).

Öğretim ortamında sorular, aşağıda belirtilen amaçlar doğrultusunda kullanılabilir.

- “Konuya ilgi ve merakı artırmak.
- Belirli bir kavram veya konuya dikkati çekmek.
- Öğrenciyi etkin hale getirmek.
- Öğrenciyi kendisine ve başkalarına soru sormaya teşvik etmek.
- Öğrenme güçlüklerini tespit etmek.
- Çocukların düşüncelerini ifade etmelerine fırsat vermek.
- Tartışmalar yoluyla öğrenmeyi sağlamak.
- Öğrenciye dersi takip ettirme ve takibin ödüllendirileceğini vurgulamak.
- Farklı zihinsel süreçleri kullandırmak.” (Akyol, 2014: 90)

Binbaşıoğlu (1994: 142-143), soruların yararlı yönlerini şu şekilde ifade etmektedir:

- Sorular, öğrencilerin ilgisini artırır. Öğrencilerin derse katılmasını sağlar ve onların derse ilgilerini artmasına yardımcı olur.
- Öğrenciyi düşünmeye yönlendirir. Soru soran kimse bir “sorun”la karşılaşmış demektir. İnsan bir sorunla karşı karşıya kalmadan düşünmez. Soru bir sorunu çözmek için yapılan ilk tepkidir. Bu nedenle soru öğrencinin düşünmesine ve sorunu çözmesine yardım eder.
- Öğrencilerin uygulanmakta olan öğretim yöntemine karşı tutumlarının anlaşılmasına yardım eder. “Soru” yardımı ile öğrenciler verdikleri yanıtlarda uygulanmakta olan yöntemin iyi ve kötü yönlerini de ortaya koyarlar. Bundan öğretim için yararlanmak gerekir. Alınan yanıtlara bakarak gerekirse öğretimde uygulanan yöntem değiştirilebilir.
- Konunun ana hatlarını belirleyerek, öğrencinin öğrenmesini sağlar.
- Sorular çok kez işlenen konunun önemli kısımlarından sorulduğu için soru yardımı ile konunun önemli kısımları üzerinde yeniden durulmak olanağı bulunur.
- Sınav soruları, öğretimin sonucunu ölçer. Öğretimi değerlendirme öğrencilere soru sorarak yapılabilir.

Türkçe derslerinde, metnin anlaşılmasını sağlamak için temel yöntem okuma öncesi, okuma sırası okuma sonrasında öğrencilere soru sormaktır. Okuma öncesi sorular öğrencide merak, araştırma isteği uyandırırken, okuma sonrası sorular öğrencinin eski ve yeni bilgilerini ilişkilendirmesini, yeni bakış açıları oluşturmasını sağlar (Akyol, 1997’den akt. Kuzu, 2013: 62).

Sorular okuma metinlerinin önemli parçalarıdır ve anlamının gerçekleştirilmesinde ve değerlendirilmesinde vazgeçilmez unsurlardır. Sorular hazırlanırken üç temel kategoriye (cevabı metin içerisinde açık olarak verilen, ima edilen veya hiç verilmeyen ve cevabı metinler arasında olan) dikkat edilmelidir (Akyol, 2014: 232).

Karakuş (2002), metin altı sorularının şu hususlara dikkat edilerek hazırlanması gerektiğini belirtir:

- Sorunun cevabını öğrencinin metinden olduğu gibi alarak, değişiklik yapmadan çekip çıkarması;
- Metinde cevabı bulup öğrencinin kendi cümleleriyle ifade etmesi;
- Cevaba, öğrencinin kendi yorumunu katarak ifade etmesi

Etkin soru, etkin öğretimi beraberinde getirir. Öğretmenlerin soru sorma eylemi; öğrencilerin fikirlerinin açığa çıkarılması, düşüncenin harekete geçirilmesi, merakın ortaya çıkarılması bakımından önemli bir yere sahiptir. Herhangi bir konu hakkında soru üretmeyi başaran kişi, meselenin farkına varmış, onun çözüm yolunu aramaya başlamış olduğunu gösterir. Ona, rasyonel ve bilimsel yolla soruya cevap arama öğretilirse, o problemi güzel bir metotla çözebilecek demektir. Soru her zaman öğretimdeki temel iletişim araçlarından biri olmuştur (Filiz, 2004: 3).

3.1 Soruların Bilişsel Öğrenme Süreçleri Açısından Önemi

Soru sormak düşünmenin ilk basamağıdır ve yeni ufuklar açar. Soru sormayan kişi, bir biliş de gerçekleştiremez (Kuzu, 2013: 59). Anadili öğretiminin temel amaçlarından birisi de öğrencilerde eleştirel ve yaratıcı düşünme yeteneğini geliştirmektir. Bu alanda kullanılan en etkili yöntemlerden biri ise soru- cevap yöntemidir. “Öğrencilerin bir okuma parçası üzerine ilgilerini çekmek, onlara bir metni çözümletmek, bir yazma konusu üzerine düşündürerek, bir yazının ana ve yardımcı düşüncelerini buldurmaya çalışmak için düzenlenen çalışmalarda bu yöntem çok etkili olur.” (Kavcar, Oğuzkan ve Sever, 2004: 20).

Farklı yönlerden (kaynaklardan) yaklaşılarak cevaplandırılabilen sorular, tek bir basamağa bağlı olarak cevaplandırılması gereken sorulardan daha az ürkütücüdür. Fakat uzun süre düşük seviyedeki bilişsel süreçlerin kullanımını gerektiren sorulara tabi tutulan öğrenci için metinler arası cevabı gerektiren sorular zor olabilir (Bradtmueller ve Ergen, 1983 akt. Akyol, 2014: 227).

Hatırlamaya dayalı soru sorma eğilimi, soru sorma teknikleri için sakınca doğurur. Bu tür sorular “doğru” cevaplar sağlama güvenliği sunarken eleştirel düşünme için bir güvence sunmazlar. Zamanın minimum üçte birini hafıza ya da hatırlama düzeyindeki sorular için harcamak sınıf öğretmenleri için mantıklı bir yöntemdir. Öğretmenlerin sordukları soru tiplerinin yanı sıra, soru sorma teknikleri ile ilgili başka bir problem vardır: Öğrenci cevap verirken çoğunlukla aceleci davranır. Eleştirel düşünme işlemleriyle bağdaşmayan hızlı bir düşünme tipi teşvik edilir. Öğretmenler bilmeliler ki eleştirel düşünme zaman alır (Hollingsworth, 1982; Filippone 1998’ den akt. Aydemir ve Çiftçi, 2008: 105).

Yorumlamaya dayalı bir soru, okuyucunun önündeki metni aşarak açıklamasını, kritik etmesini ve fikirleri uygulamasını gerektirmektedir. Nasıl, ne zaman ve kim şeklinde olan sorular genellikle basit anlamaya dönük sorulardır ve bunlar bilginin hatırlanmasında hafızayı ayırıcı rol oynarlar. Özetle, yorum sorularının değerlendirme ve sentez etmeyi gerektirdiğini, basit anlamaya dönük soruların da hatırlatma ve bilgiyi sınıflandırmaya yönelik olduğunu söyleyebiliriz. Ayrıca basit anlamaya dönük sorular, kapsamlı anlamaya dönük sorulardan önce sorulmalıdır (Akyol, 2014: 229).

Üst düzey düşünme seviyesi, öğretimde kullanılan soruların düzeyinden etkilenir. Olgusal bir soru, öğrencileri anımsamaya ve ezberlemeye yönettiren üst düzey düşünme gerektiren bir soru, öğrencileri bilgilerini kullanmaya ve onlarla etkili bir biçimde düşünmeye yönlendirir (Doğanay ve Ünal, 2006 akt. Aslan, 2011: 239).

Eleştirel düşünme; temel konuları ve tartışmadaki varsayımları tanımlama, konular arası ilişkileri farketme, verilerden doğru çıkarsamalar yapma, var olan ya da elde edilen verilerden sonuç çıkarma, çıkan sonuçları sınama, kanıtları değerlendirme vb. becerileri içeren bir kavram olarak tanımlanmıştır (Ricketts ve Rudd, 2004).

Her soruyu bir problem olarak ele alırsak ve her problemin çözümünü de farklı kaynaklardan hareket ederek oluşturursak çözümlerimiz daha kapsamlı ve daha etkileyici olur. Bunu yapabilen bireylerden oluşan toplum ise, ön yargılardan uzaklaşarak daha çağdaş bir seviyeye ulaşacaktır. Bu nedenle değişik kaynaklardan hareket ederek “ anlam kurma” becerisini öğrencilerimize mutlaka kazandırmalıyız. Bunu da ancak ilköğretimden

başlayıp üniversiteye doğru planlı bir şekilde geliştirerek kazandırabiliriz (Akyol, 2014: 232).

BÖLÜM III

BULGULAR VE YORUM

1. Bulgular

Yeni HİTİT Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı 1,2 ve 3 ile Çalışma Kitabı 1,2 ve 3' te yer alan metin altı sorularının Bloom Taksonomisi' ne göre yer aldığı bilişsel düzeyler ve bunların yer aldığı metinler Tablo 3, Tablo 5, Tablo 7, Tablo 9, Tablo 11 ve Tablo 13' te sunulmuştur.

Çalışma, Yeni HİTİT Yabancılar İçin Türkçe Ders ve Çalışma Kitaplarında yer alan toplam 209 metin üzerinde gerçekleştirilmiştir. Yeni HİTİT Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı 1' de 50 metin, Yeni HİTİT Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı 2' de 68 metin ve Yeni HİTİT Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı 3' te ise 43 metin yer almaktadır. Çalışma Kitabı 1' de 19; Çalışma Kitabı 2' de 18, Çalışma Kitabı 3' te ise 11 metin bulunmaktadır. Metinlerin altında yer alan soru sayıları ve soruların Bloom Taksonomisi' nin bilişsel düzeylerine göre dağılımlarına ilişkin tablolar aşağıda sunulmuştur.

1.1 Yeni HİTİT Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı I' e Ait Bulgular

Tablo 3. Yeni Hitit Ders Kitabı I' de Yer Alan Metinler ve Metin Altı Soruların Bilişsel Düzeylere Göre Dağılımı

Tema	Metinler	Bilişsel Düzeyler						Genel Soru Sayısı
		Bilgi	Kavrama	Uygulama	Analiz	Değerlendirme	Yaratıcılık	
TEMA 1	Manavda	2						2

TEMA 2	Hobiler	3						3
	Cumartesi Planı		7					7
TEMA 3	Aile Fotoğrafi	5						5
	Köyde ve Şehirde Hayat		5					5
	İstanbul	4						4
TEMA 4	Bayan Taksici	9	5					14
	Yıldız Kenter	6	5					11
	Geçmişten Günümüze		3					3
	Oyunlar		1					1
TEMA 5	Gıda Alışverişinde		4					4
	Çınar Restoran	2					2	4
	Nasıl Alışveriş Yapıyoruz?	5						5
	Mutfak Kültürleri ve Sağlığınız					2	1	3
TEMA 6	Trafik Kazası	8						8

	Televizyonum Bozuk	5						5
TEMA 7	Büyük Ödül	1			1			2
	Kim Ne Yapacak	6						6
	İdoller, Hevesler				4			4
	Burçlar				6		2	8
	Hayalim Bu Değildi	6						6
	Kampta						1	1
TEMA 8	Nergis	4						4
	Ah Tamara!	3	1					4
	O Devirlerde...						2	2
	Dedikodu İçin En Uygun Zaman	4						4
	İster İnan, İster İnanma						1	1
	Kapadokya	5						5
	Gazete İlanları	8						8

TEMA 9	Dünyada Yılbaşı Kutlamaları	5	1					6
	Biz Erkekler Çok Şanslıyız				8			8
	Erkek Dadılar					2		2
	Eskiden Nasıldı?	4						4
	Eskinin Modası					4		4
	70'li Yıllardan Küçük Detaylar		4					4
TEMA 10	Tam Haberlik Bunlar!		4					4
	Haber m İnsan mı?	3						3
	Dünya Umurunda Değil	4						4
	Televizyonda Ne Var?			6				6
TEMA 11	Sağlıklı Olmak		4					4
	Doğal Maskeler		5					5
	Spor Yapalım	4						4
	Mutlu Hayat Uzundur			4				4

	Ruhumuza Sağlık		5					5
TEMA 12	Seyahat,Yolları ve Haritalara Dair Bir Röportaj	5						5
	Stressiz Bir Tatil (1)		5					5
	Gemi Seyahati	8						8
	Rezervasyonunuz Tamam	5						5
	Stressiz Bir Tatil (2)	4						4
	Tatil Dönüşü Sendromu	3	2					5
Toplam	50	131	61	10	19	8	9	238

Tablo 4. Yeni Hitit Ders Kitabı I' de Yer Alan Metin Altı Soruların Bilişsel Düzeyler Açısından Temalara Göre Yüzdelik Dağılımı

	Bilgi	Kavrama	Uygulama	Analiz	Değerlendirme	Yaratıcılık	Genel Soru Sayısı
TEMA-1	100%	0%	0%	0%	0%	0%	100%
TEMA-2	30%	70%	0%	0%	0%	0%	100%
TEMA-3	64%	36%	0%	0%	0%	0%	100%
TEMA-4	52%	48%	0%	0%	0%	0%	100%
TEMA-5	44%	25%	0%	0%	13%	19%	100%

TEMA-6	100%	0%	0%	0%	0%	0%	100%
TEMA-7	48%	0%	0%	41%	0%	11%	100%
TEMA-8	86%	4%	0%	0%	0%	11%	100%
TEMA-9	32%	18%	0%	29%	21%	0%	100%
TEMA-10	41%	24%	35%	0%	0%	0%	100%
TEMA-11	18%	64%	18%	0%	0%	0%	100%
TEMA-12	78%	22%	0%	0%	0%	0%	100%

Tablo 3'e göre Yeni Hitit Ders Kitabı I' de okuma etkinlikleri için düzenlenmiş toplam 50 tane metin yer almaktadır. Metin altı sorular değerlendirildiğinde bu sorular; Bloom Taksonomisi' nin bilişsel düzeylerine göre bilgi basamağında 131, kavrama basamağında 61, uygulama basamağında 10, analiz basamağında 19, değerlendirme basamağında 8 ve yaratıcılık basamağında ise 9 soru şeklinde dağılım göstermektedir.

1.2 Yeni HİTİT Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı II' ye Ait Bulgular

Tablo 5: Yeni Hitit Ders Kitabı II' de Yer Alan Metinler ve Metin Altı Soruların Bilişsel Düzeylere Göre Dağılımı

Tema	Metinler	Bilişsel Düzeyler						Genel Soru Sayısı
		Bilgi	Kavrama	Uygulama	Analiz	Değerlendirme	Yaratıcılık	
TEMA 1	Gençler İşsizlikten, Patronlar	11						11
	Pazartesi Sendromu		1			4		5

	Çalışkan Olmak Başka İşkolik Olmak Başka	5						5
	Rahmi Koç'tan Konferans	7	1					8
	Rüya Meslekler Gerçekten Rüya mı?		7					7
TEMA 2	Sağlık ve Spor	6						6
	İlk Sporlar	5						5
	Olimpiyat Tarihinden İlginç Noktalar		3					3
	Sporun Altın Çocukları	4						4
	Kadın Fanatikler	12						12
	Fanatizmin Sınırı Yok	7						7
TEMA 3	Hayallerimiz	4						4
	Sana Çok Özeniyorum	5						5
	Bir Kartal Masalı	4						4
	Hayatımda “Keşke” Yok	9		4				13
	Sizinle Niye Geldim ki...		6					6
	Hayal Dünyası					8		8

	Sınırları Zorlamak	3	1					4
TEMA 4	Dünden Bugüne Moda			5				5
	Anadolu'da Giyim	4						4
	İndirim	5		5				10
	Online Alışveriş					1		1
	Trend Avcıları	6						6
	Marka Çılgınlığı	4	5			2		11
	Stil Sahibi Olmak	5						5
	Burcuna Göre Giyim					2		2
TEMA 5	Öğrenmeyi Öğrenmek	7						7
	Bir Okul Anısı		6					6
	Öğrenmenin Yaşı Yok	2		4				6
	Erzurum'dan Harvard'a	11						11
	Kendinizi Nasıl Geliştirebilirsiniz?	6						6
TEMA 6	Sanat ve Türleri	11						11

	Kumdan İstanbul	11						11
	Sanat Dört Duvara Sığmazsa	8				2		10
	Tiyatro					1		1
	Anadolu Ateşi	16						16
TEMA 7	Tesadüfen Bulundular	6						6
	E-Postanın Mucidi			5				5
	Çocuk Gözüyle						1	1
	Buluş Şenliğinde Buluşalım	7	7					14
	Muhteşem Buluşlar	4						4
	Zihni Sinir	6						6
	Acaba Gerekli miydi?					4		4
TEMA 8	Nesilleri Birer Birer Tükeniyor	9						9
	Tabiatla Geçen Çocukluğumuz	6						6
	Şehirliye Anlatmak Zor		3	6				9
	Küresel Isınma	13						13

	Doğa İçin Henüz Vakit Varken!	5						5
TEMA 9	Sinema Bir Tutkudur	4		5				9
	Ödüller Sahiplerini Buluyor	4	1					5
	Antalya Altın Portakal Film Festivali	8						8
	Sevdiğim Filmler	9	1					10
	Haftanın Filmleri			6		1		7
TEMA 10	Eros'un Aşkı	17	5					22
	Binlerce Hurafe	6			1			7
	Şansınız Bol Olsun					5		5
	Anadolu'nun Sırları	9						9
	Titanic Neden Battı?	4						4
TEMA 11	Ah Nerede O Eski Bayramlar	7						7
	Bahar Bayramları	10	5					15
	Domates Festivali	8						8
	Yılın En Şahane Günü	5						5

TEMA 12	Ben Böyleyim				19			19
	Hayatlar ve Standartlar	8					1	9
	Marjinal Olmak İçin Yaşamadım	4						4
	Kim Akıllı Kim Deli	4						4
	Büyükada'da Bir Yalnız Adam	11						11
	Sadece Şort ve Doğanın Dostluğunu	9						9
Toplam	68	361	52	40	20	30	2	505

Tablo 6. Yeni Hitit Ders Kitabı II' de Yer Alan Metin Altı Soruların Bilişsel Düzeyler Açısından Temalara Göre Yüzdelik Dağılımı

	Bilgi	Kavrama	Uygulama	Analiz	Değerlendirme	Yaratıcılık	Genel Soru Sayısı
TEMA-1	64%	25%	0%	0%	11%	0%	100%
TEMA-2	92%	8%	0%	0%	0%	0%	100%
TEMA-3	57%	16%	9%	0%	18%	0%	100%
TEMA-4	55%	11%	23%	0%	11%	0%	100%
TEMA-5	72%	17%	11%	0%	0%	0%	100%
TEMA-6	94%	0%	0%	0%	6%	0%	100%

TEMA-7	58%	18%	13%	0%	10%	3%	100%
TEMA-8	79%	7%	14%	0%	0%	0%	100%
TEMA-9	64%	5%	28%	0%	3%	0%	100%
TEMA-10	77%	11%	0%	2%	11%	0%	100%
TEMA-11	86%	14%	0%	0%	0%	0%	100%
TEMA-12	64%	0%	0%	34%	0%	2%	100%
TOPLAM	71%	10%	8%	4%	6%	0%	100%

Tablo 5' e göre Yeni Hitit Ders Kitabı II' de toplam 68 metin üzerinde yapılan incelemede bu metinlere bağlı oluşturulan metin altı sorular; bilgi basamağında 361, kavrama basamağında 52, uygulama basamağında 40, analiz basamağında 20, değerlendirme basamağında 30, yaratıcılık basamağında ise 2 soru şeklinde dağılım göstermektedir.

1.3 Yeni HİTİT Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı III' e Ait Bulgular

Tablo 7: Yeni Hitit Ders Kitabı III' te Bulunan Metinler ve Metin Altı Soruların Bilişsel Düzeylere Göre Dağılımı

TEMA	Metinler	Bilişsel Düzeyler						Genel Soru Sayısı
		Bilgi	Kavrama	Uygulama	Analiz	Değerlendirme	Yaratıcılık	
TEMA 1	Okumanın E-Hali	1		3				4
	Şimdiki Çocuklar Harika	8						8

	Beyaz Gemi	7			1			8
	Japonya'nın Şiir Geleneği: HAİKU	5						5
	Gençlik Böyledir İşte				1	2		3
	Gencim, Çabuk Silerim					2		2
	Aşk mı İhanet mi?	4				1		5
	Büyümek mi Yaşlanmak mı?	3			10			13
	İhtiyar Delikanlı	5	1					6
TEMA 3	Korkudan Fobiye	5				1		6
	Aşk mı Tutku mu?	4	1					5
	Aşk Bir Takıntı mı?	3	6					9
TEMA 4	Yemek İsimleri Üzerine	5			1			6
	Oryantal Dansı	7	8					15
	İskoçya Denince Akla	8	5					13
TEMA 5	Ah Bir Zengin Olsam	6						6
	Lüksün Sınırı Yok	1				1		2

	Zengin Olmanın 15 Püf Noktası			8				8
	Parayla Mutluluk Olur mu?	10						10
TEMA 6	İkinci Dilim Türkçe	11				2		13
	Bedenin Söyledikleri	10						10
	Yazalım mı? Konuşalım mı?	4						4
	Mizahın Gücü	7					1	7
TEMA 7	Sessiz ve Derinden	7						7
	En Miskin, En Komik Kedi	8		1				9
	Müziğin Matematiği	13	1					14
TEMA 8	Müzikle Tedavi	6	6					12
	Notalarla İnsan	12						17
	Eski Türk Evlerinin	11	8					19
TEMA 9	Trevi – Aşk Çeşmesi	16	4					20
	Assos	10						10
	Mimaride Çevreci Tasarımlar	12	4					16

TEMA 10	Televizyona Bağlı Hayatlar	11	3					14
	İssiz Bir Adaya Düşseniz	14						14
	Hayata Kısa Bir Mola	7						7
	Televizyonda Yarış Var	13						13
TEMA 11	Kadın ve Erkek Beyni Farklı mı?	9						9
	Zeka Bir İşe Yarar mı?	13						13
	Çare Sizziniz	12						12
	Beyin Hakkındaki	6			1	1		8
TEMA 12	Paralel Evrenler	15						15
	Uzaya Gitmeden Önce	16						16
	Astrolojinin Doğuşu	9						9
Toplam	43	334	47	12	14	10	1	418

Tablo 8. Yeni Hitit Ders Kitabı III’ te Yer Alan Metin Altı Soruların Bilişsel Düzeyler Açısından Temalara Göre Yüzdelik Dağılımı

	Bilgi	Kavrama	Uygulama	Analiz	Değerlendirme	Yaratıcılık	Genel Soru Sayısı
TEMA-1	84%	0%	12%	4%	0%	0%	100%
TEMA-2	41%	3%	0%	38%	17%	0%	100%
TEMA-3	60%	35%	0%	0%	5%	0%	100%
TEMA-4	59%	38%	0%	3%	0%	0%	100%
TEMA-5	65%	0%	31%	0%	4%	0%	100%
TEMA-6	93%	0%	0%	0%	7%	0%	100%
TEMA-7	92%	0%	4%	0%	0%	4%	100%
TEMA-8	82%	18%	0%	0%	0%	0%	100%
TEMA-9	75%	25%	0%	0%	0%	0%	100%
TEMA-10	94%	6%	0%	0%	0%	0%	100%
TEMA-11	95%	0%	0%	2%	2%	0%	100%
TEMA-12	100%	0%	0%	0%	0%	0%	100%
TOPLAM	80%	11%	3%	3%	2%	0%	100%

Tablo 7’ ye göre Yeni Hitit Ders Kitabı III’ te toplam 43 metin üzerinde yapılan incelemeye göre; bilgi basamağında 334, kavrama basamağında 47, uygulama basamağında 12, analiz basamağında 14, değerlendirme basamağında 10 ve yaratıcılık basamağında ise 1 soru yer almaktadır.

1.4 Yeni HİTİT Yabancılar İçin Türkçe Çalışma Kitabı I' e Ait Bulgular

Tablo 9: Yeni Hitit Çalışma Kitabı I' de Yer Alan Metinler ve Metin Altı Soruların Bilişsel Düzeylere Göre Dağılımı

Tema	Metinler	Bilişsel Düzeyler						Genel Soru Sayısı
		Bilgi	Kavrama	Uygulama	Analiz	Değerlendirme	Yaratıcılık	
TEMA 1	Pazar Günleri	5		13				18
TEMA 2	Eser	5						5
TEMA 3	Türkiye	3						3
TEMA 4	Sevgili Ornella			1				1
TEMA 5	Markette			4				4
TEMA 6	Akdeniz'in Cenneti			1				1
TEMA 7	Soygun Planı	7						7
	Sabah Telaşı	4						
TEMA 8	Anadolu'nun Romeo ve Juliette'i						1	1

	Gazeteci Salih Bey		1					1
	Tömer (İlan)	3					1	4
TEMA 9	Okuyalım, Eşleştirelim	6						6
	Bir İş Görüşmesi	4						4
TEMA 10	Genç Bir Gazeteci İle Söyleşi	7						7
TEMA 11	Haydi Spora Başlayalım!	8						8
	Doktorluk	3						3
TEMA 12	Aileyle Tatil	6			1			7
	Nasıl Gidelim?	7						7
	Adrenalinizin Yükselmesinden Hoşlanıyor	5						5
	E- Mail	5						5
Toplam	19	78	1	19	1	0	2	101

Tablo 10. Yeni Hitit Çalışma Kitabı I' de Yer Alan Metin Altı Soruların Bilişsel Düzeyler Açısından Temalara Göre Yüzdelik Dağılımı

	Bilgi	Kavrama	Uygulama	Analiz	Değerlendirme	Yaratıcılık	Genel Soru Sayısı
TEMA-1	28%	0%	72%	0%	0%	0%	100%
TEMA-2	100%	0%	0%	0%	0%	0%	100%
TEMA-3	100%	0%	0%	0%	0%	0%	100%
TEMA-4	0%	0%	100%	0%	0%	0%	100%
TEMA-5	0%	0%	100%	0%	0%	0%	100%
TEMA-6	0%	0%	100%	0%	0%	0%	100%
TEMA-7	100%	0%	0%	0%	0%	0%	100%
TEMA-8	0%	0%	0%	0%	0%	100%	100%
TEMA-9	100%	0%	0%	0%	0%	0%	100%
TEMA-10	100%	0%	0%	0%	0%	0%	100%
TEMA-11	100%	0%	0%	0%	0%	0%	100%
TEMA-12	86%	0%	0%	14%	0%	0%	100%
TOPLAM	77%	1%	19%	1%	0%	2%	100%

Tablo 9' a göre Çalışma Kitabı I' de 19 metin incelemeye alınmıştır. Bu metinlere bağlı oluşturulan metin altı sorulardan bilgi basamağında 78 , kavrama basamağında 1, uygulama basamağında 19, analiz basamağında 1, yaratıcılık basamağında 2 soru yer alırken değerlendirme düzeyinde soruya rastlanmamıştır.

1.5 Yeni HİTİT Yabancılar İçin Türkçe Çalışma Kitabı II' ye Ait Bulgular

Tablo 11: Yeni Hitit Çalışma Kitabı II' de Yer Alan Metinler ve Metin Altı Soruların Bilişsel Düzeylere Göre Dağılımı

Tema	Metinler	Bilişsel Düzeyler						Genel Soru Sayısı
		Bilgi	Kavrama	Uygulama	Analiz	Değerlendirme	Yaratıcılık	
TEMA 2	Kupa Maçı	4						4
TEMA 4	Modanın Hayatımızdaki Yeri			4				4
	Peruğun Tarihi			4				4
TEMA 5	Dil Öğretiminde Altın Kurallar						1	1
	Örnek Bir Sanatçı	11		4				15
	Sağlıklı Yemek Kursu	11	1					12
TEMA 6	Kim Kimdir? “Neyzen Tevfik”	11						11
TEMA 7	Onlarsız Olmuyor		4					4
	Kağıdın Hikayesi	12						12
TEMA 8	En Tehlikeli Koleksiyon	9						9

TEMA 9	Türk Sinema Tarihinden Notlar	6						6
	Yeşilçam Sokağı	11						11
TEMA 10	Mektup		1					1
	Kazdağı ve Sarıkız Efsaneleri		6					6
TEMA 11	Bolluğun Tatlı Aşı: Aşure	5	4					9
	Çocuğunuz Bayram Coşkusu	11						11
TEMA 12	Kişilikler				8	1		9
	İnsan ve İletişim	4						4
Toplam	18	95	16	12	8	1	1	133

Tablo 12. Yeni Hitit Çalışma Kitabı II' de Yer Alan Metin Altı Soruların Bilişsel Düzeyler Açısından Temalara Göre Yüzdelik Dağılımı

	Bilgi	Kavrama	Uygulama	Analiz	Değerlendirme	Yaratıcılık	Genel Soru Sayısı
TEMA-1	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
TEMA-2	100%	0%	0%	0%	0%	0%	100%
TEMA-3	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
TEMA-4	0%	0%	100%	0%	0%	0%	100%

TEMA-5	79%	4%	14%	0%	0%	4%	100%
TEMA-6	100%	0%	0%	0%	0%	0%	100%
TEMA-7	75%	25%	0%	0%	0%	0%	100%
TEMA-8	100%	0%	0%	0%	0%	0%	100%
TEMA-9	100%	0%	0%	0%	0%	0%	100%
TEMA-10	0%	100%	0%	0%	0%	0%	100%
TEMA-11	80%	20%	0%	0%	0%	0%	100%
TEMA-12	31%	0%	0%	62%	8%	0%	100%
TOPLAM	71%	12%	9%	6%	1%	1%	100%

Tablo 11'e göre Çalışma Kitabı II' de 18 metin ve bu metinlere bağlı oluşturulan metin altı soruları incelenmiş ve bilgi düzeyinde 95, kavrama basamağında 16, uygulama basamağında 12, analiz basamağında 8, değerlendirme ve yaratıcılık basamaklarında 1 soruya rastlanmıştır.

1.6 Yeni HİTİT Yabancılar İçin Türkçe Çalışma Kitabı III' e Ait Bulgular

Tablo 13: Yeni Hitit Çalışma Kitabı III' te Yer Alan Metinler ve Metin Altı Soruların Bilişsel Düzeylere Göre Dağılımı

Tema	Metinler	Bilişsel Düzeyler						Genel Soru Sayısı
		Bilgi	Kavrama	Uygulama	Analiz	Değerlendirme	Yaratıcılık	
TEMA 1	Tüyap 21. İstanbul Kitap Fuarı		5					5

TEMA 4	Antik Çağda Yemek Kültürü	5						5
TEMA 5	Milyoner Fuarı Türkiye’ de	6						6
TEMA 6	Doğrucu Beden Dili	12						12
TEMA 7	Tutkunun Romanı	5						5
TEMA 8	Rap ve Hip-Hop Kültürü	6						6
TEMA 9	Bodrum Evleri	6						6
TEMA 11	Sanatçı Erkekler	5	7					12
TEMA 12	Dolmabahçe Sarayı	3	4					7
	(Adsız)		8					8
	Katil Kim?						2	2
Toplam	11	48	24	0	0	0	2	74

Tablo 14. Yeni Hitit Çalışma Kitabı III’ te Yer Alan Metin Altı Soruların Bilişsel Düzeyler Açısından Temalara Göre Yüzdelik Dağılımı

	Bilgi	Kavrama	Uygulama	Analiz	Değerlendirme	Yaratıcılık	Genel Soru Sayısı
TEMA-1	0%	100%	0%	0%	0%	0%	100%
TEMA-2	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%

TEMA-3	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
TEMA-4	100%	0%	0%	0%	0%	0%	100%
TEMA-5	100%	0%	0%	0%	0%	0%	100%
TEMA-6	100%	0%	0%	0%	0%	0%	100%
TEMA-7	100%	0%	0%	0%	0%	0%	100%
TEMA-8	100%	0%	0%	0%	0%	0%	100%
TEMA-9	100%	0%	0%	0%	0%	0%	100%
TEMA-10	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
TEMA-11	42%	58%	0%	0%	0%	0%	100%
TEMA-12	18%	71%	0%	0%	0%	12%	100%
TOPLAM	65%	32%	0%	0%	0%	3%	100%

Tablo 13' e göre Çalışma Kitabı III' te toplam 11 metin üzerinde inceleme yapılmıştır. Çalışma Kitabı III'te bilgi basamağında 48, kavrama basamağında 24, yaratıcılık basamağında 2 soru yer alırken uygulama, analiz ve değerlendirme basamaklarına ait sorulara yer verilmediği görülmüştür.

1.7 Yeni HİTİT Yabancılar İçin Türkçe Seti'nde Yer Alan Metin Altı Sorularının Bilişsel Düzeylere Dağılımlarının Genel Toplamları

Yeni HİTİT Yabancılar İçin Türkçe Seti' nde bulunan metin altı sorularının bilişsel düzeylere dağılımlarının genel toplamları Tablo 15' te sunulmuştur.

Tablo 15. Yeni HİTİT Yabancılar İçin Türkçe Seti’nde Yer Alan Metin Altı Soruların Alt Bilişsel Düzeye ve Üst Bilişsel Düzeye Göre Dağılımı

Kitaplar	Metin Sayısı	Alt Bilişsel Düzey			Üst Bilişsel Düzey		
		Bilgi	Kavrama	Uygulama	Analiz	Değerlendirme	Yaratıcılık
Yeni Hitit Ders Kitabı I	50	131	61	10	19	8	9
Yeni Hitit Ders Kitabı II	68	361	52	40	20	30	2
Yeni Hitit Ders Kitabı III	43	334	47	12	14	10	1
Yeni Hitit Çalışma Kitabı I	19	78	1	19	1	0	2
Yeni Hitit Çalışma Kitabı II	18	95	16	12	8	1	1
Yeni Hitit Çalışma Kitabı III	11	48	24	0	0	0	2
Toplam	209	1047	201	93	62	49	17

Toplam dağılıma bakıldığında ise, Yeni HİTİT Yabancılar İçin Türkçe Seti’nde 209 metne bağlı olarak oluşturulan metin altı soruların 1047’ si bilgi basamağında, 201 tanesi kavrama basamağında, 93’ ü uygulama basamağında, 62 tanesi analiz basamağında, 49 tanesi değerlendirme basamağında ve 17 tanesi de yaratıcılık basamağında yer almaktadır.

Ders Kitapları ile Çalışma Kitaplarının geneline bakıldığında metin altı soruların bilişsel düzeylere dağılımının en fazla olduğu düzeyin bilgi basamağı ve en az olduğu düzeyin ise yaratıcılık basamağı olduğu görülmüştür.

2. Sonuç ve Öneriler

Araştırmada Yabancılar Türkçe Öğretimi alanında yaygın olarak kullanılan kaynaklardan biri olan Yeni HİTİT Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı ve Çalışma Kitabı 1, 2, 3 incelemeye alınmıştır. Kitaplarda yer alan metin altı sorular, Bloom Taksonomisi' nin alt bilişsel düzeyleri ile üst bilişsel düzeylerine göre incelenmiştir. Sorular ele alınırken yalnızca metinlere bağlı sorular değil, doğrudan doğruya metin ile ilgili olmayan ancak metinlerden yola çıkılarak cevaplanması gereken sorular da çalışmaya dahil edilmiştir. Bunun nedeni bu soruların da metnin kavranmasına yönelik sorular olması ve öğrencilerin, metnin derin yapısından yola çıkarak söz konusu sorulara cevap verecek olmalarıdır.

Çalışmada Yeni HİTİT Yabancılar İçin Türkçe Seti' nde bulunan metin altı sorularının toplam dağılımlarının bilgi basamağında 1047, kavrama basamağında 201, uygulama basamağında 93, analiz basamağında 62, değerlendirme basamağında 49 ve yaratıcılık basamağında ise 17 şeklinde olduğu görülmüştür. Bu bağlamda metin altı sorularının en fazla bilgi basamağında, en az ise yaratıcılık basamağında yer aldığı belirlenmiştir.

Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesi kur sistemine bağlı olarak yürütüldüğünden her bir kurda bir öncekinden daha zorlayıcı ve düşündürücü sorulara yer verilmesi beklenmektedir. Buna bağlı olarak Bloom Taksonomisi'nin alt bilişsel düzeylerinde (bilgi, kavrama, uygulama) yer alan sorulara ağırlıklı olarak ilk kurda dolayısıyla “Yeni HİTİT Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı 1 ile Yeni HİTİT Yabancılar İçin Türkçe Çalışma Kitabı 1” de yer verilmesi gerektiği düşünülmektedir. Ancak metin altı sorularının bilişsel düzeylere göre dağılımları dikkate alındığında bilgi basamağında Yeni HİTİT Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı 1’ de 131 soru yer alırken, Yeni HİTİT Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı 2’de 361, Yeni HİTİT Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı 3’te ise 334 soru bulunmaktadır. Çalışma kitaplarında yer alan metin altı sorularının bilişsel düzeylere dağılımlarına bakıldığında ise bilgi basamağında Yeni HİTİT Yabancılar

İçin Türkçe Çalışma Kitabı 1' de 78, Yeni HİTİT Yabancılar İçin Türkçe Çalışma Kitabı 2' de 95, Yeni HİTİT Yabancılar İçin Türkçe Çalışma Kitabı 3' te 48 soru yer almaktadır. Çalışmada bulgularan bilgi basamağındaki soruların diğer sorulara oranı öğrencilerin öğrendiklerini diğer bilişsel düzeylere transfer etmesini engellemektedir. Çalışmanın “Soruların Bilişsel Öğrenme Süreçleri Açısından Önemi” bölümünde de belirtildiği üzere hatırlamaya dayalı soru sorma eğilimi, soru sorma teknikleri için sakınca doğurur. Bu tür sorular “doğru” cevaplar sağlama güvenliği sunarken, eleştirel düşünme için bir güvence sunmazlar (Hollingsworth, 1982; Filippone 1998 akt. Aydemir ve Çiftçi, 2008: 105).

Barın ve Güzel (2013)' de belirtildiği gibi, yabancılara Türkçe öğretimi gerçekleştirilirken, ilk düzeyden itibaren öğrenciler sözlü ve yazılı ifadeleri kullanmaya yönlendirilmelidir. Ancak bu çalışmada yapılan inceleme sonucunda, Yeni HİTİT Yabancılar İçin Türkçe Seti' nde yer alan ilk düzeye ait ders ve çalışma kitaplarındaki metin altı sorularının ağırlıklı olarak bilgi basamağında yer aldığı görülmüştür. Söz konusu soruların büyük çoğunluğunun da doğru-yanlış sorusu şeklinde düzenlendiği gözlemlenmiştir. Metinleri anlama ve anlatmaya yönelik oluşturulan metin altı sorularının doğru- yanlış şeklinde düzenlenmesinin öğrencilerin konuşma ve yazma becerilerinin geliştirilmesine katkıda bulunmayacağı düşünülmektedir.

“Dil Öğretiminde Metin Seçimi” başlığında da değinildiği gibi metinlerin ve dolayısıyla metinlere bağlı oluşturulan soruların; öğrencileri kendi dünyasıyla ilişki kurmaya, düş gücünü öğrenilen yabancı dille aktarmaya ve onları bağımsız düşünmeye yöneltecek şekilde düzenlenmesi gerekmektedir. Öğrencilerin düş ve düşünme gücünü harekete geçirmek ancak üst bilişsel düzeylere (analiz, değerlendirme, yaratıcılık) uygun olarak hazırlanan sorular ile mümkün olabilmektedir. Kitaplarda bilgi basamağında yer alan sorulara ağırlık verilmesiyle bu durumun önüne geçilmiş, öğrenciler daha çok metnin yüzey yapısında yer alan yanıtlara yönlendirilmiş olunacaktır. Çalışma sonucunda elde edilen bulgulara bakıldığında en az soru sayısının, taksonominin en üst bilişsel düzeyi olan yaratıcılık basamağında bulunduğu dikkat çekmektedir. Dil ile düşünce arasındaki sıkı ilişki düşünüldüğünde öğrencilerin düşünmeye sevk edilmemesi, yabancı dil öğrenimini de olumsuz yönde etkileyecektir.

Araştırma sırasında bazı metinlerin altında yer alan soruların yönergelerinin açık ve net bir şekilde verilmediği dikkat çekmiştir. Hedef grubunun Türkçeyi yeni öğrendiği düşünülürse yönergelerin, öğrencilerin hazırbulunuşluk düzeylerine bağlı olarak kolay anlaşılabilir şekilde düzenlenmesi gerektiği düşünülmektedir.

Metin seçimi yalnızca düz yazı türüne ait metinler arasından yapılmamış, az sayıda da olsa şiir türündeki metinlere de yer verilmiştir. Bu sayede öğrencilere gerek Türk kültürünü ve estetik değerlerini tanıma gerekse farklı türdeki metinlerle karşılaşarak üzerinde işlem yapabilme olanağı sağlanmıştır. Ancak farklı türdeki edebi metinlerin sayıları artırılarak ve bu metinleri anlama ve anlatmaya yönelik üst bilişsel düzey basamaklarına ait sorular oluşturularak, öğrencilerin düş ve düşünce güçlerini öğrenilen yabancı dile aktarmaları ve yaratıcılık becerilerini daha fazla kullanmaları sağlanabilir.

KAYNAKÇA

- AÇIK, F.**(2008). “Türkiye’de Yabancılar Türkçe Öğretilirken Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Önerileri” I. Uluslararası Türkçe Eğitimi ve Öğretimi Sempozyumu (27-28 Mart 2008, Gazi Magusa, K.K.T.C.) Bildiri Metni.
- AKSAN, D.**(2000). Türkiye Türkçesinin Dünü,Bugünü,Yarını.Ankara:BilgYayınevi
- AKYOL, H.**(2014).Programa Uygun Türkçe Öğretim Yöntemleri.Ankara:Pegem Akademi.
- AKYOL, H.** (2008).Yeni Programa Uygun Türkçe Öğretim Yöntemleri. Ankara: Kök Yayıncılık.
- ARI, A.** (2013). “Bilişsel Alan Sınıflamasında Yenilenmiş Bloom, Solo, Fink, Dettmer Taksonomileri ve Uluslararası Alanda Tanınma Durumları”, Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, (6/2): 259- 290
- ARIKAN, S; ÇELEN, Ü; GÜLLEROĞLU, vd.**(2014). Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme. Ankara: Edge Akademi
- ARSLAN, M.** (2011). Yabancılar Türkçe Öğretimi Kılavuzu. Ankara: Nobel Yayınları
- ASLAN, C.** (2011). “Soru Sorma Becerilerini Geliştirmeye Dönük Öğretim Ugulamalarının Öğretmen Adaylarının Soru Oluşturma Becerisine Etkisi”, Ankara: Eğitim ve Bilim, (36/160): 236- 249
- AVCI, Y** (2002). “ Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminin Kültür ve Yöntem Boyutu”, Çanakkale On sekiz Mart Üniversitesi, I. Uluslar Arası Truva-Çanakkale Dil Eğitimi ve Okul Gelişimi Sempozyumu, 22-25 Haziran 2002, Çanakkale.
- AYAZ, H. ve AKKAYA, A.** (2010). “Yabancılar Türkçe Öğretiminde Karşılaşılan Sorunlar Üzerine Bazı Düşünceler” Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Yeni Çalışmalar 8. Dünyada Türkçe Öğretimi Sempozyumu Bildirileri (6-7 Mart 2009), 214-218. Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi
- AYDEMİR, Y ve ÇİFTÇİ, Ö** (2008). “Edebiyat Öğretmeni Adaylarının Soru Sorma Becerileri Üzerine Bir Araştırma” Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi, (5/2): 103- 115
- BANGUOĞLU, T.** (1998). Türkçenin Grameri. Ankara: TDK Yayınları

- BARIN, E.** (1994). “Yabancılar Türkçenin Öğretimi Metodu”, A.Ü. Tömer Dil Dergisi, (17):53-56.
- BARIN, E.** (2004). “Yabancılar Türkçe Öğretiminde İlkeler” , Türkiyat Araştırmaları Dergisi, (1): 19- 30
- BARIN, E.** (2003). “Yabancılar Türkçenin Öğretiminde Temel Söz Varlığının Önemi”, TÜBAR (XIII): 311- 317
- BARIN, E., GÜZEL, A.** (2013). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi. Ankara: Akçağ Yayınları
- BAYYURT, Y.** (2014). “Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Kültür Kavramı ve Sınıf Ortamına Yansıması”, Yabancılar Türkçe Öğretimi. Ankara: Anı Yayınları
- BİNBAŞIOĞLU, Cavit.** (1994). Genel Öğretim Bilgisi. Ankara: Kadioğlu Matbaası.
- BÜYÜKASLAN, A.** (2007).Yabancı Dil Türkçenin Öğretilmesinde Yeni Yöntemler: Bilişim Uygulamaları, Çözüm Önerileri. I. Uluslararası Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Sempozyumu, 16-18 Mayıs 2007 Çanakkale On sekiz Mart Üniversitesi Eğitim Fakültesi.
- (http://www.turkofoni.org/yabancilara-turkce/ali_buyukaslan._yabanci_dil_turkce.pdf)
- (Erişim Tarihi:27.07.2013).
- BÜYÜKİKİZ, K.** (2013) “Doğal Yaklaşım”, Yabancılar Türkçe Öğretimi El Kitabı. Ankara: Grafiker Yayınları
- DEMİRCİOĞLU, H. İsmail** (2010). “Tarih Dersi Sınav Sorularının Bloom Taksonomisi’nin Bilişsel Alan Düzeyi Açısından Sınıflandırılması”, Nationan Education, 187, :160-170
- DEMİREL, Ö.,ŞAHİNEL, M.** (2006). Yeni Programa Uygun Geliştirilmiş Türkçe Öğretim (7.Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- DURMUŞ, M.** (2013) “Doğrudan Yöntem”, Yabancılar Türkçe Öğretimi El Kitabı. Ankara: Grafiker Yayınları
- ECO U.** (1991), (Çev. Sema Rifat), Alımlama Göstergelimi, İstanbul: Düzlem
- ERGENÇ, İ.** (2000) "Dilin Beyindeki Organizasyonu ve Konuşmanın Gerçekleşmesi", Multidisipliner Yaklaşımla Beyin ve Kognisyon. Ankara: Çizgi Tıp Yayınevi
- ERİŞEK, Ö.; YÜCEL, F.** (2002). “Dil Öğretiminde Yazınsal Metinlerin Yeri”, Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, (3/2):63- 76
- FİLİZ, Sevil Büyükalın** (2004). Soru Sorma Sanatı. Ankara: Asil Yayınları

- FİLİZ**, Sevil Büyükalın (2009). “Soru Cevap Yöntemi Eğitiminin Öğretmenlerinin Soru Sorma Bilgisi ve Soru Sorma Tekniklerine Etkisi”, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Journal of the Institute of Social Sciences,3, 167-195
- GÖÇER**, A.; **MOĞOL**, S. (2011). “Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimiyle İlgili Çalışmalara Genel Bir Bakış”, Turkish Studies, 6/3, 797-810.
- GÜN**, M.. (2013) “Görsel- İşitsel Yöntem”, Yabancılar Türkçe Öğretimi El Kitabı. Ankara: Grafiker Yayınları
- GÜNAY**, D. (2003). Metin Bilgisi(2. Baskı), İstanbul: Multilingual.
- Güneş, F. (2013). Türkçe Öğretiminde Metin Seçimi. Ana Dili Eğitimi Dergisi, 1 (1), 1- 12
- İNCE**, B. (2013) “Yabancı Dil Öğretiminin Genel ve Temel İlkeleri” , Yabancılar Türkçe Öğretimi El Kitabı. Ankara: Grafiker Yayınları
- İŞCAN**, A. (2011) “Yabancı Dil Öğretimi ve Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminin Tarihçesi” , Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi. Ankara: Pegem Akademi
- KARAKUŞ**, İ. (2002). Türkçe Türk Dili ve Edebiyatı Öğretimi. Ankara: Anıttepe Yayıncılık
- KAVCAR**, C., **OĞUZKAN**, F. ve Sever S. (2004). Türkçe Öğretimi. Ankara: Engin Yayınevi.
- KAYA**, S. (2011). “TÖMER’ de Yabancılar Türkçe Öğretiminde Kullanılan İngilizce ve Türkçe Kitaplarının Geçmiş Zaman Öğretim İlkeleri Açısından İncelenmesi ve Değerlendirilmesi”, Yüksel Lisans Tezi
- KAYA**, Z. (2000). “Yabancı Dil Öğretmenlerinin Öğrenmeyi Kolaylaştırıcılığını Ölçen Ölçme Aracının Geliştirilmesi” Millî Eğitim, 146, Ankara.
- KESKİN**, F; **OKUR**, A. (2013). “Okuma Eğitimi”, Yabancılar Türkçe Öğretimi El Kitabı. Ankara: Grafiker Yayınları
- KIRKILIÇ**, A. ve **AKYOL**, H. (Ed.) (2007). İlköğretimde Türkçe Öğretimi. Ankara:Pegem Akademi.
- KUZU**, T. **SARAR**. (2013). “Türkçe Ders Kitaplarındaki Metin Altı Sorularının Yenilenmiş Bloom Taksonomisindeki Hatırlatma ve Anlama Bilişsel Düzeyleri Açısından İncelenmesi”, Sosyal Bilimler Dergisi, Volume: 37, Issue: 1 : 58- 76
- KUZU**, T. **SARAR**. (2004). “Etkileşimsel Model’e Uygun Okuma Öğretiminin Türkçe Bilgilendirici Metinleri Anlama Düzeyine Etkisi” , Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, (37/1): 55- 57

- MELANLIOĞLU, D.** (2013). “Sessiz Yol”, Yabancılar Türkçe Öğretimi El Kitabı. Ankara: Grafiker Yayınları
- OYMAK, R.** (2012). Türkçe Eğitimi ve Öğretimi. Kocaeli: Umuttepe Yayınları
- ÖZBAY, M.** (2002). " İlköğretim Okulları Türkçe Ders Kitaplarındaki Anlama Sorularının Öğrencilerin Düşünme Becerilerine Katkısı. Türk Dili, S. 609, s. 536-546
- ÖZDEMİR, C.** (2013). “Yabancılar Türkçe Öğretiminde Ders Malzemelerinin Önemi ve İşlevsel Ders Malzemelerinin Nitelikleri”, Turkish Studies, (8/1): 2049- 2056
- POLAT, T.** (1993) “Yazınsal Metinler ve Yabancı Dil Olarak Almanca Öğretimi” İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Alman Dili ve Edebiyatı Dergisi: 181- 189
- RICKETTS J., RICK, R.** (2004). “Critical Thinking: A Literature Review”
<http://criticathinking.ifas.ufl.edu/articles/lit.review.pdf>.
- SEVER, Sedat.** (2000). Türkçe Öğretimi ve Tam Öğrenme. Ankara: Anı Yayıncılık, 2000.
- SÜLÜKÇÜ, Y.** (2011). “Yabancılar Türkçe Öğretiminde Bilgisayar Destekli Materyal Geliştirme ve Bunun Öğrenci Başarısına Etkisi”, Yüksek Lisans Tezi
- ŞİMŞEK, P.** (2011). “Yabancılar Türkçe Öğretiminde Okuma Metinleri ve Yardımcı Okuma Kitapları Üzerine Bir Araştırma”, Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı
- TUTKUN, Ömer, F** (2012). “Bloom’ un Yenilenmiş Taksonomisi Üzerine Genel Bir Bakış” http://suje.sakarya.edu.tr/article/download/1024000034/1024000034_02.11. 2014
- UÇAN, H.** (2003). Edebiyat Eğitimi, Estetik Bir Hazzın Edinimi, Okumanın Alışkanlığa Dönüştürülmesi ve Yazınsal Kuramlar. Ankara:Hece Yayınları.
- UÇGUN, D.** (2013). “Yabancı Dil Olarak Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı’ nın Gerekliliği Üzerine Bir Değerlendirme” , Turkish Studies, (8/9): 2487-2498
- UNGAN, S.** (2006). “ Avrupa Birliğinin Dil Öğretimine Karşı Tutumu ve Türkçe’ nin Yabancı Dil Olarak Öğretilmesi”, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, (15): 217- 226
- UNGAN, S.** (2013). “Dil ve Dünya Dilleri”, Yabancılar Türkçe Öğretimi El Kitabı. Ankara: Grafiker Yayınları
- YAĞMUR, K.** (2013) “Dil Öğretiminde Anadili, İkinci Dil ve Yabancı Dil Kavramları”, Yabancılar Türkçe Öğretimi El Kitabı. Ankara: Grafiker Yayınları

YILDIRIM, A., **ŞİMŞEK**, H. (2006). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. Ankara: Seçkin Yayınevi.

WHITEHEAD, N. (1994). Aşkına Ölümsüzlük, Ankara: Ark Yayınevi

http://www.turkishstudies.net/Makaleler/1220497267_9B%C3%B61%C3%BCkba%C5%9F_Fatma.pdf

EKLER

EK- 1

25 Okuyalım, yanıtlayalım

Manav : Hoş geldiniz.

Müşteri: Hoş bulduk. Kiraz var mı?

Manav : Evet, var. Kaç kilo?

Müşteri: 1 kilo lütfen.

Manav : Tabii.

Müşteri: Muz var mı?

Manav : Hayır.

Müşteri: Peki, üzüm var mı?

Manav : Maalesef, bugün üzüm de yok.

Müşteri: Tamam, 1 kilo kiraz kaç lira?

Manav : 2 YTL.

Müşteri: Buyurun. İyi günler.

Manav : Teşekkürler. Güle güle.

1. Manavda muz ve üzüm yok.

2. Bir kilo kiraz üç YTL.

Doğru

Yanlış

Erkek Dadılar

Eskiden kadın ve erkeklerin meslekleri farklıydı ama son yıllarda bu böyle değil. Artık kadınlar erkeklerin işlerini, erkekler de kadınların işlerini yapabiliyor. Günümüzde kadın şoförler, kadın güvenlik görevlileri ya da erkek hemşireler, erkek aşçılar görebiliyoruz. Dadılığı da artık kadınlar kadar erkekler de yapabiliyor.

Burak Acar 35 yaşında ve bekar. Gerçek işi elektrik teknisyenliği. Ancak şimdi Akademi Dadı Eğitim Merkezi'nde dadılık öğreniyor. Aslında bu kursa çocuk gelişimi hakkında bilgi almak için başlamış, "Gelecekte çocuğum için daha iyi bir baba olabilirim." diye düşünmüştü. Ancak şimdi "Dadı olabilirim." diyor.

Koray Göksu 29 yaşında. O da kursa babalık öğrenmek için girmiş. Fakat sonra onun da düşünceleri değişmiş. "Özellikle yurt dışındaki Türk ailelerinin evinde dadılık yapabilirim." diyor.

14 Meslekleri tartışalım

Kadınlar/Erkekler bütün meslekleri yapabilir/yapamaz.

Çünkü _____

Mesela _____

Kadınlar/Erkekler bazı meslekleri yapamaz.

Mesela _____

9 Okuyalım, işaretleyelim, eşleyelim

Dünyada YILBAŞI Kutlamaları

Bütün dünyada yılbaşı günü önemli bir gündür. 31 Aralık gecesi çeşitli kutlamalarla geçer. Miladi takvime göre yılbaşı gecesi bir yıl biter, yeni bir yıl başlar. İnsanlar birbirlerine "İyi seneler", "Mutlu yıllar" der, yeni yıldan mutluluk, sağlık, başarı, şans gibi iyi şeyler dilerler.

Yeni yılı sokakta karşılamak, bunun için meydanlarda toplanmak, birlikte dans etmek ve şarkı söylemek... Eski yılın son saniyelerini hep bir ağızdan yüksek sesle geriye saymak... Bütün dünyada yılbaşı gecesini topluca kutlamanın yaygın yolu. Ama Finlandiya, İsveç, Norveç gibi kuzey ülkelerinde yılbaşı, yalnızca yeni bir yıla girmek anlamına gelmez. Yeni yılla birlikte uzun karanlık geceler de kısalmaya başlar. Avustralya ve Brezilya gibi güney ülkelerinde yılbaşı yaz mevsimine denk gelir ve kutlamalara soğuk hava ve kar yağışı değil, daha çok deniz kıyılar, kumsallar eşlik eder. Çin, Japonya, Kore gibi uzak doğu ülkeleri ise iki kat daha şanslıdır çünkü bu ülkeler miladi takvim için ayrı Çin takvimi için ayrı günlerde yılbaşı kutlaması yapar.

Türkiye'de de yılbaşı önemli bir kutlama günüdür, öyle ki yılbaşının ertesi günü resmi tatil olur. İnsanlar yeni yıla genellikle aileleri ve yakın dostları ile birlikte gireler. Bazılar geceyi dışarda geçirmek ister. Onlar yılbaşı baloları için büyük otellerin salonlarına, resmi kurumların lokallerine, lüks restoranlara giderler. Birçok insanın tercihi, yılbaşını evde geçimektir. Televizyon kanalları evdekilerin başlıca eğlence kaynağıdır. Birçok kanal yılbaşı gecesi için özel program hazırlarlar. İnsanlar evlerde sofraları yılbaşı için özenle hazırlarlar, şans oyunları oynarlar ama yeni yılda ilk büyük şansı yakalamamanın asıl yolu, piyango bileti almaktır. Televizyon ve radyolar yılbaşı piyangosunun büyük ikramiyesini yeni yılın ilk dakikalarında açıklarlar.

	Doğru	Yanlış		
1. Türkiye'de yılbaşı günü resmi tatildir.	☐	☐	1. denk gelmek	3. eşlik etmek
2. Uzakdoğu ülkelerinde iki yılbaşı kutlaması vardır.	☐	☐	2. kutlama yapmak	4. şansı yakalamak
3. Türkiye'de yılbaşını bazı insanlar evlerinde, bazılar dışarda kutlar.	☐	☐	☐ Aynı yerde bulunmak, iç içe olmak.	
4. Türkiye'de yılbaşı gecesi için televizyonlar tombala çekilişi düzenler.	☐	☐	☐ Piyango gibi para ödüllü oyunlarda kazanmak.	
5. Kuzey ülkelerinde yılbaşı Brezilya ve Avustralya'ya göre daha kısa sürer.	☐	☐	☐ Önemli bir gün veya olay için özel tören düzenlemek.	
			☐ Aynı zamanda olmak, rast gelmek, rastlamak.	

10 Anlatalım

Benim ülkemde yeni yılı şöyle kutlarlar:

Gençler İŞSİZLİKTEN, Patronlar "İŞÇİSİZ"likten

İşsizlik dünyadaki en önemli sorunlardan. Üstelik iş bulmak her gün daha da zorlaşıyor. Otomasyon sistemlerinin yaygınlaşması ile birlikte **vasıfsız** elemana olan ihtiyaç azalıyor, ekonomik krizlerin artık aniden ve şiddetli yaşanması tehlikesiyle birlikte **işletmeler** eleman alımlarında cimri davranıyorlar. Sonuçta genel işsizlik oranı da gittikçe büyüyor.

Gençler kendilerine uygun iş bulamamaktan yakınıyor, "Bir fakülte diploması her kapıyı açmalı." diye düşünüyorlar. Oysa artık **ekmek aslanın ağzında**. Sadece bir diploma alıp üniversiteden mezun olmak yetmiyor. Gençler üniversitedeyken kendilerini yetiştirmeli, meslekleriyle ilgili kurslara gitmeli, konferans ve seminerleri izlemelidir.

Öte yandan, işverenler **kalifiye** eleman bulamadıklarını söylüyorlar. Beklentileri yüksek ve eleman alırken kılı kırk yarmaya başladılar. Üç yıllık iş **deneyimi**, 30 yaşın altında olmak, bir veya iki yabancı dil bilmek, bilgisayar konusunda yeterli olmak gibi özellikler artık neredeyse standart. Tabii ki lisansüstü eğitim, iyi görünüş, düzgün konuşma, yaratıcılık gibi özellikler adayların işi kapma şansını artırıyor.

İşsizlik sorununu çözmek yakın gelecekte hiç kolay görünmüyor. **İstihdam** alanları yaratmak, doğru yatırımlar yapmak gerekiyor. Genç nüfusun enerjisi iyi yönlendirilmeli, doğru zamanda doğru yerde kullanılmalı. Gençler en verimli çağlarında umutsuzluğa düşmemeli. Genç ve dinamik enerjiyi iş gücüne çevirerek ülke kalkınması sağlanabilir. Bu da ancak doğru devlet politikalarıyla mümkün olabilir. Bugün gelişmiş pek çok ülkenin başarısının arkasındaki sır budur.

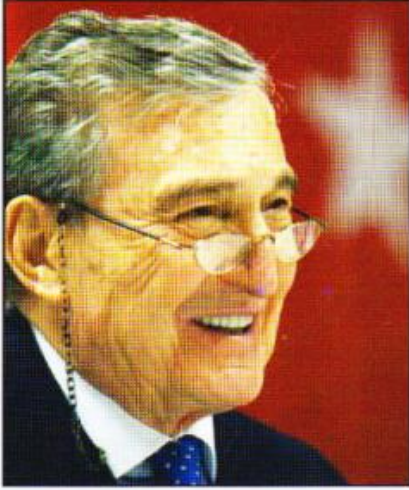
İş bulmak her gün daha da zorlaşıyor, çünkü

1. _____
2. _____
3. _____

Ekmek aslanın ağzında

- ☐ Çalışma hayatında başarılı olmak önemli.
- ☐ İşçi ve işveren arasında çok sorun var.
- ☐ İş bulmak çok zor.
- ☐ Gençler en verimli çağında.

Kılı kırk yarmak

RAHMI KOÇ'TAN KONFERANS

Koç Holding Şeref Başkanı Rahmi Koç, Koç Üniversitesi Nişantaşı Kampüsü'nde 'Başarılı Olmanın Sırları' konulu bir konferans verdi.

"Herkes bir konuda söz söyleyebilir, fakat başarı ancak bu sözleri hayata geçirmekle elde edilir." diyerek konuşmasına başladı ve öğrencilere iş hayatında başarılı olmanın kurallarını anlattı.

Gerçekçi **hedef** belirlemek ve bilgi...

"Bir hedef seçmek başarının en önemli tarafıdır. Öncelikle kendinize realist bir vizyon seçmek zorundasınız. Çok yüksek hedef koyarsanız, bu vizyon değil, illüzyon olur. Hedefi doğru seçmek işin en **can alıcı** noktasıdır. Hedef, realist ve iddialı olmalıdır ki, oraya eriştikten sonra başarıyı hissedebilesiniz. İdeal hedefi şöyle tarif etmek mümkündür: Hedef somut, gerçekçi ve zaman sınırlı olmalıdır.

Başarılı olmak için bilgili olmak da gerekmektedir. Burada **marifet** doğru bilgiyi seçip almaktır. Bir konuda fikir sahibi olabilmek için mutlaka bunu bilgi ile desteklemek zorundasınız." dedi.

Dürüstlük...

Koç, iş hayatında dürüstlüğün önemini vurgularken "İş hayatında önce kendinize, sonra başkalarına dürüst olmanız gerekir. Her gece yatmadan önce o günün bilançosunu yapıp vicdanınızı kontrol etmek zorundasınız." şeklinde konuştu.

Denge...

"Başarı bir ekip işidir." diyen Koç, "Bilgiyi paylaşmalı, görüşlerinizi tartışmalı ve ortak karar almalısınız. Çok kişiden fikir alın ama son kararı siz verin. Akıl ile kalbinizin arasında da denge kurmanız gerek. Yalnız rakamlar veya yalnız hisler insanı hedefe götürmez. Ne detaya boğulup kalın, ne de sadece yüzeysel açıdan bakın, ikisini iyi dengeleyin." dedi.

	Var	Yok		yöntem	yol	amaç	strateji
1. İdeal hedefin özellikleri	☐	☐	hedef				
2. Mantık ve duyguları dengelemenin önemi	☐	☐		başarı	yanlış	doğru	beceri
3. Dürüst olmamanın olumsuz sonuçları	☐	☐	marifet				
4. Doğru bilgiyi belirlemenin önemi	☐	☐		yorucu	önemli	dikkat çekici	zor
5. Başarının sırları	☐	☐	can alıcı				
6. Ekip çalışmasının önemi	☐	☐					
7. Bilgiyi paylaşmanın yolları	☐	☐					

17 İşaretleyelim, yeniden yazalım

Sizinle Niye Geldim ki...

Cemre: Üff! Daha çok yolumuz var mı? Ben çok yorulдум.

Serdar: Az kaldı Cemre. Biraz daha dayanamaz mısın?

Cemre: Hayır, hiç gücüm kalmadı. Bu sıcak havada niye sizinle geldim sanki! Annemlerle denize gitmek daha iyi bir fikirmiş. Hiç değilse şimdi denizde yüzüyor olurum.

Serdar: Biraz sabret. Az sonra çok güzel bir yerde mola vereceğiz.

Meral: Bu kadar yakınmak

için artık çok geç Cemre. Bence çok güzel bir yer burası. Şehrin karmaşasından ve gürültüsünden uzaklaştık.

Cemre: Aman Meral, sen de nelerden mutlu oluyorsun. Ben buraya gelmekten hiç de memnun değilim! Off, dayanamayacağım. Şu ağacın altında dinleneceğim.

Serdar: Canım çok az yolumuz kaldı ama.

Cemre: Ben anlamam. Bir adım atacak halim kalmadı. Oturuyorum ben.

Meral: Cemre niye bu kadar kendini düşünüyorsun?

Cemre: Ne yapayım, ayakkabılar ayağımı acıttı. Bunları

giymem hiç iyi olmadı zaten. Diğer ayakkabılarımla daha rahat ederdim.

Cemre: Serdar sen niye hiçbir şey söylemiyorsun ?

Serdar: Tamam Meralciğim, biz de oturalım biraz.

Meral: Düşünüyorum da, Ayşen'e de haber verebilirdik. O böyle yerleri çok sever. Memnun olurdu.

Cemre: Bakalım biz onun gelmesinden memnun olur muyduk?

Serdar: Ama Ayşen de çok iyi bir kızdır.

Cemre: Aman neyse... Bırakın Ayşen'i de yarın iş var, siz onu düşünün. Bu geziye cumartesi günü gelmek daha iyi bir fikirdi. Bugün çok yorulacağız galiba. Yarın nasıl erkenden kalkıp işe gideceğiz?

Meral: Cemre sana çok şaşıyorum gerçekten. Nasıl her şeyin kötü tarafını görebiliyorsun?

Cemre: Hiç de her şeyin kötü tarafını görmem. Aslında ben genelde küçük şeylerden bile mutlu olurum. Sadece bugün sizinle bu yürüyüşe çıkmaktan mutlu değilim.

Bana göre Cemre	
Bencil	
Geveze	
Sabırlı	
Karamsar	
İyimser	
Sakin	

1. Annemlerle denize gitmek daha iyi fikirmiş.
Keşke annemlerle denize gitseydim.

2. _____

3. _____

4. _____

Ah Nerede O Eski Bayramlar

Can Dündar
www.candundar.com

"Ah nerede o eski bayramlar..." diye başlayan bir yazı yazabilecek yaşa gelmeyi epey bekledim. Sanıyorum artık vaktidir. Yaşım müsait. Dedemden "rahmetli" diye söz ediyorum ne zamandır, anneannem "Allahım elden ayak-tan düşürmeden al yanına" duasında...

Her bayramı bir arada "bayram gibi" kutlayan o koca aile, telefonda bayramlaşıyor kaç zamandır...

"Modernleştiçe" uzaklaştık çokları gibi biz de... Tek sobanın etrafına kümelenip sohbet etmeler bitti. Kalerilerle ısı odalara yayılınca, sohbetlerin keyfi de dağılıp gitti. Yer sofrasından masaya terfi edilince tadı kaçtı yemeklerin... Telefonda "görüş"ür olduk, "görüş" mesafesinin dışından... **Eski bayramlar, "tatil" oldu.**

Herkesin bayram imgeleri vardır. Benimki taş zeminde sabun kokusudur uyanınca burnuma gelen... Bir de çaş-kulu fasıl sesi, ahşap radyodan yayılan... Bayram harçlığıdır, annemin elinden kaptığım... Kapıda ramazan davul-cusudur; bakkalda Arap kızı sakızı, sokakta lak-lak ve çatapat... Badem şekeridir bayram; kolalı beyaz mendil ve yandan ayrılmış saçta bir avuç kolonya kokusu... Kevser anneannemin bahçesinde silkelenen duttur... Abdüş da-yım!a uçurtma uçurmaktır, Mustafa dayımdan para aşımak... Gülsüm teyzemle eğlenip, Perihan teyzemle dentleş-mektir. Öğleyin önce yoğrulan, sonra oklavayla açılan hamurun, çiğ böreklerle dönüşmesini merakla izlemek ve içine gizlice konan bakır 5 kuruşa ulaşma umuduyla özenle çiğnemektir. Rahmetli Nuri dedemin kucağında "Me-bus olursun inşallah" duasıdır, mebusun ne olduğunu bilmeden dinlediğim... Sonra baba tarafında, Adil Bey'le Sa-niye Hanım'ın evinde, "ikinci devre..." Bu kez halaların, amcaların kucağında bayram keyfi... Handan haladan şir-ler, Sevim haladan ninniler, Fethiye haladan türküler... Kamil amcadan, Aydın amcadan hediyeler... Melih'le, Ateş'le, Atilla'yla, şair Necati Cumalı'nın deyişiyle "pembe yüzlü çocuklar"dık bayramlarda, "öyle pembe ki burun delik-leri yavru tavşanlar gibi..."

Bu sabah, o eski bayramların kokusu burnuma geliyor, burnumda tütüyor... Yaşlanıyorum galiba...

Şimdi mendiller kolalanmasa da olur, saçlar kolonyalanmasa da... Lakin sevgiler ertelenirse olmaz... Sevmenin değer vermek, kıymet bilmek, hatır sormak, yardıma koşmak, kapı çalmak, dua almak olduğunu anladım. En çok ondan özlüyorum geniş aile sofralarını. Ölen eski bayramlar değil aslında; eski duyarlılıklar... Onları yaşatabilsek, bayramlar da yaşar. Bu sabah, elinden tutup oğlumu, yukarıdaki listedeki herkesi gezdirmek istiyorum. Bir kısmı için çok geç kaldım. Geç kalmadıklarımla bari doyaya bayramlaşıyım. Siz de öyle yapın: sevdayı, vefayı başka bayrama ertelemeyin.

	Doğru	Yanlış
1. Yazarın dedesi hayatta değil.	☐	☐
2. Yazarın büyük bir ailesi var.	☐	☐
3. Eski bayramlarda bir sobanın çevresine oturulup sohbet edilirdi.	☐	☐
4. Artık bayramlaşmalar telefonla yapılıyor.	☐	☐
5. İnsanlar eskisi kadar duyarlı değil.	☐	☐
6. Bayramdan önce taş merdivenler sabunla iyice yıkanır, temizlenirdi.	☐	☐
7. Bayramda anneannesi yazara harçlık vermek istemezdi.	☐	☐
8. Yazar bayram sabahı saçlarını yana tarayıp kolonya sürerdi.	☐	☐
9. Yazar annesinin cebine kolaladığı beyaz mendillerden birini koyardı.	☐	☐
10. Yazara göre, masada yemek yemek yer sofrasında yemek yemekten daha zevklidir.	☐	☐
11. Ramazan davulcuları bayramda kapı kapı dolaşıp bayram harçlığı toplardı.	☐	☐
12. Bayramda misafirlere badem şekeri ikram edilirdi.	☐	☐

Dünya Umurunda Değil

Bebekler televizyon seyretmeye daha ilk aylarında başlıyor. Seslerin aniden yükselmesi ve alçalması, görüntülerin hızla değişmesi, onların hemen ilgisini çekiyor. Hele reklamlar... Reklamın başlaması demek bebeklerin artık birkaç dakika donması demek.

Çocuklar ekran karşındayken yalnızca hareketsiz kalmıyorlar; sürekli

çikolata, bisküvi gibi sağlıksız yiyecekler de yiyorlar. Böylece hareketsiz kalmaları ve sağlıksız beslenmeleri gelişimlerini engelliyor. Bu nedenle çocukların uzun saatler boyunca televizyon seyretmemeleri gerekiyor.

Çocuklukta televizyon bağımlılığı her yıl daha da artıyor. Zamanla bu bağımlılık ebeveynlerin müdahale etmesini gerektiriyor. Ama ne yazık ki çoğu anne baba çocuklarını televizyonun karşısında yalnız bırakıyor. Bu nedenle çocuklar zararlı programlar da dahil her programı izler oluyorlar. Halbuki psikologlar ebeveynleri "Çocuklarınız tek başına televizyon izlemesinler," diye sürekli uyarıyorlar.

	Doğru	Yanlış		Doğru	Yanlış
1. Bebekler daha çok ekrandaki görüntülerle ilgileniyor.	☐	☐	3. Televizyon izlemek çocukların sağlıklarını da olumsuz etkiliyor.	☐	☐
2. Çocukları televizyon karşısında yalnız bırakmamak gerekiyor.	☐	☐	4. Çocukların tek başlarına TV izlememeleri gerek.	☐	☐